

МИКОЛА СОЛТИС

Український Євангелізм в пралісах Місіонесу

**З нагоди 40-річчя приїзду до Місіонесу
перших українських віруючих**

Ліси Місіонесу

**Н а к л а д о м
Християнського Видавництва "Дорога Правди"**

Вінніпег — 1972 — Чікаго

Микола Солтис

Український Євангелізм в пралісах
Місіонесу

ПАМ'ЯТІ МОЙОГО ПОКІЙНОГО БАТЬКА

**UKRAINIAN EVANGELICAL
MOVEMENT IN THE FORESTS
OF MISIONES**

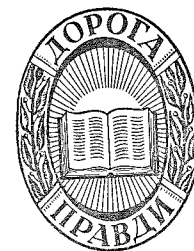
— by the —
Rev. Mykola Soltys

(Ukrainian)
Published by "Doroha Prawdy"

МИКОЛА СОЛТИС

**Український Євангелізм
в пралісах Місіонесу**

З нагоди 40-річчя приїзду до Місіонесу
перших українських віруючих

Накладом
Християнського Видавництва "Дорога Правди"

Вінніпег — 1972 — Чикаго

Відбитка з журналу
"Християнський Вісник"

Микола Солтис

ПЕРЕДМОВА

Любов до свого рідного краю притаманна всім людям, вона також притаманна нашому українському народові. Але різні жорстокі окупації України відбирали в нашого народу волю, створювали в його краю тяжкі обставини життя, а тому наші люди в різних часах шукали по широкому світі таких країн, де б вони могли вільно жити, вільно працювати, вільно служити Богові.

Південна Америка, а зокрема Аргентина, була однією з перших тих країн, яка широко відкрила двері для наших людей, давши їм притулок, наділивши їх землею, на якій вони поселилися. На новій батьківщині українці розбудували свої рідні установи, свої інституції, церкви тощо. Чимало українців поселилося по більших містах країни, де були добрі вигляди на заробітки, але найбільше їх шукали землі, доброго поля, де б вони могли закласти свої господарства і жити таким спокійним життям, яким вони жили в Україні.

Для такої праці дуже добре надавалася аргентинська провінція Місіонес, в якій поселилося багато наших людей, в тому числі багато віруючих евангельського віроісповідання. Ті віруючі на самих перших початках дбали не тільки про те, щоб мати свою господарку, свою хату, але вони щиро дбали про те, щоб вістку Євангелії нести тим людям, які ще тієї вістки не прийняли. Тому незабаром в Місіонесі постали спочатку по різних колоніях менші і більші еван-

гельсько-баптистські громади, були побудовані молитовні доми, широко провадилася євангельська духовна праця.

Про цю працю яскраво розповідає в цій книжці брат Микола Солтис, один з перших українських поселенців у Місіонесі, а також один з перших духовних робітників там.

Спочатку ці спогади брата М. Солтиса друкувалися в журналі "Християнський Вісник" і редакція журналу отримувала багато листів від своїх читачів з проханням видати їх окремою книжкою.

Тепер бажання тих читачів сповнюється, книжка "Український Євангелізм в пралісах Місіонесу" виходить у світ. Маємо надію, що і це чергове наше видання буде корисним для тих, хто любить діло Боже між наших народом, бо про це ця книжка оповідає.

Грудень, 1972 року

Видавництво "Дорога Правди"

ВСТУП

Починаючи свого часу писати до нашого журналу "Християнський Вісник" свої спогади, я ніколи не думав, що ця скромна праця пізніше побачить світ окремою книжкою. Коли ж сталося так, що ці спогади прийшли до рук Шановних Читачів окремою книжкою, то я дякую за це Богові, а також заслуженому нашому видавництву "Дорога Правди".

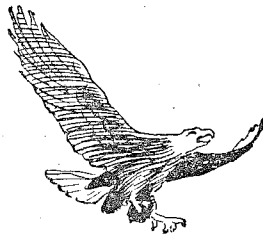
Ці спогади не претендують на суттєво-історичний нарис життя і праці українського євангелізму в аргентинській провінції Місіонес. Історія українського поселення взагалі, і зокрема українського євангелізму на території Місіонесу ще чекає на мистецьке перо, що свого часу належно цю історію дослідить й запише як пам'ятник життя і боротьби за вічне й дочасне краще минулих поколінь нашого народу на чужині.

У моїх плянах спочатку було, окрім загального нарису життя і праці нашого українського євангельського братства в Місіонесі за минулих сорок літ (від 1925 до 1965 року) обсяг часу цих спогадів, дати також історично-географічний опис праці кожної громади зокрема, як також написати біографії наших старших заслужених братів, які вже відійшли у вічність. Однак з певних причин ці пляни не здійснилися, але якщо на це буде Божа воля, в майбутньому моїм бажанням є довести до кінця накреслений плян.

Доручаючи Шановним Читачам цю книжку, надіюся, що вона принесе для них приємні хви-

лини при читання про життя і працю євангеліків-українців у Місіонесі, як складової частини нашої діаспори. Тепер лише залишилось висловити для редактора "Християнського Вісника", брата М. Подворняка мою найглибшу вдячність за літературне оформлення цього матеріалу і приготування його до видання окремою книжкою.

Автор

УКРАЇНСЬКИЙ ЄВАНГЕЛІЗМ В ПРАЛІСАХ МІСІОНЕСУ

Року 1965-го сповнилося 40 літ, коли перші українські віруючі прибули до провінції Місіонес. Проминули ті роки так непомітно для нашого загалу, як і все наше життя в розсіянні. Подія ця має свою вагу, вона не є звичайною собі подією, а тому й варто згадати про неї на сторінках нашої християнської преси. Сорок років життя й діяльності українських євангеліків у Місіонесі є великим вкладом в історію нашого народу на чужині і ця праця не повинна загинути для українського майбутнього покоління, а для української євангельської історії зокрема. Тому то я й взяв собі за обов'язок дещо написати в загальних та головних рисах із того, що я досліджував і що сам особисто пережив в Місіонесі за 40 років.

Цю свою скромну працю присвячую першим піонерам євангельського руху серед українського поселення в місіонеських пущах, які на чужині в найбільш несприятливих умовах життя насамперед дбали про працю Господню серед свого народу. Деякі з них відійшли вже у вічність, інші ще живуть і вони зможуть своїм притупленим зором читати ці спогади, перенестися думками в минуле та сказати так, як сказав колись патріярх Яків: "...Я не вартий усіх отих милостей, і всієї вірності, яку Ти вчинив був Своему рабові" (Бут. 32: 11).

Але перед тим, як писати про саму духовну працю перших євангельських піонерів в Місіонес, вважаю за потрібне сказати дещо про саму про-

вінцію Місіонес, де багатьом нашим людям довелося проводити своє життя, яке можна в багатьох випадках порівняти до фантастичного оповідання “Робінзон Крузо”. На мою думку це необхідне для того, щоб читачі поза Південною Америкою мали кращу уяву про життя та працю перших наших українських євангеліків в провінції Місіонес.

Місіонес. В південній частині американського континенту лежить країна Аргентина — “Земля Сан Мартіна”, як її часто називають. В північно-східній частині цієї країни простягається вузька смуга території, яка клином входить між двома сусідніми з Аргентиною державами: Парагваєм та Бразилією. Ліворуч її обмиває широка й багатоводна ріка Парана, праворуч — ріка Уругвай. Перша служить кордоном між Аргентиною й Парагваєм; а друга — між Аргентиною та Бразилією. Таким чином провінція Місіонес лежить між двома великими ріками, які одночасно творять кордони між Аргентиною та її сусідніми державами. Хоча згадані ріки дуже широкі й повноводні, але це не перешкоджає різним злочинним елементам провадити через них свої контрабанди та втікати з однієї країни до другої.

Територія провінції Місіонес рівняється 30 тис. кв. кл., довжина її 300 клм., а ширина 100 клм. Отже, провінція Місіонес рівняється таким європейським країнам, як Бельгія чи Голандія.

Назва. Місіонес — визначає “місії”. Назва ця походить від колишньої місійної діяльності єзуїтів, які свого часу намагалися тут “євангелізувати” індіан. Цей католицький релігійний орден був заснований єспанським монахом Ігнатієм Лойолою і був визнаний папою року 1540-го. Свою діяльність на території теперішньої провінції Місіонес вони розпочали серед тубільського населення “гварані”, що визначає войовничі, десь року 1608-го. Територія їхньої праці поширювалася

дуже широко і займала ті землі, що сьогодні належать до Парагваю і Бразилії. Метою єзуїтів було створити теократичну державу в загальній єспанській імперії. Для цього вони організували тут великі плантації жерби, будували величезні храми, монастирі тощо. Це все виконувалося тяжкою невільничою працею індіан, яких таким чином єзуїти “євангелізували”. Але праця ця мала жалюгідні наслідки і катастрофічний кінець. Єспанський король Карло III 1768-го року немилосердно розігнав єзуїтів і заборонив їх діяльність. З колишньої єзуїтської праці не лишилося

Руїни, що залишилися з праці єзуїтів

ні сліду. Залишилися тільки руїни з храмів та монастирів, що колись будувалися невільничою працею під проводом монахів-єзуїтів. В провінції Місіонес такі руїни є в Сан Ігнаціо, Санта Марія, Льорето, Мартирес та в інших місцевостях. Вони є предметом зацікавлення для туристів. Своїми чорними, оброслими мохом стінами, своїм холодним камінням вони без слів промовляють про те, що Царство Боже не будується з мертвого камін-

ня, але з живих людських душ через відродження від Божого Слова. Коли б єзуїти були розпочали свою працю між індіями з проповіддю Євангелії, то праця ця принесла б інші наслідки. На жаль, вони самі не знали Євангелії, тому й іншим не могли її дати. І пригадуються слова Господа: "...Коли сліпий водить сліпого, — обое до ями впадуть" (Матвія 15: 14).

Топографія. Загальний ґрунт провінції Місіонес кам'янисто-гористий з червоним відтинком кольору землі. Низинами земля сіро-глиняста. Серединою провінції з південно-західного боку на північно-східній тягнеться гірний хребет, що ділить Місіонес на дві частини. З-під землі випливає багато джерел, які творять числені невеликі річки. Дуже мало можна зустріти господарку-“чакру”, біля якої не пропливав би струмок чистої здорової води. Струмочки ці збираються в більші ріки й течуть між горами одні до ріки Парани, а другі до ріки Уругвай. В часі дощів ці річки розливаються і їх неможливо довгий час перейти. Тепер будуються високі модерні мости і проблема ця поволі ліквідується. Вода в Місіонесі дуже здорова, але із помітним браком хлору та вапна, а це дуже впливає на здоров'я зубів. Тому то вже з самого дитинства люди хворіють на зуби. Бачити тут молодих людей із штучними зубами — звичайне явище.

Слід також зазначити, що в Місіонесі є на весь світ знаменитий водоспад Ігуасу. Лежить він на самому північному боці провінції, де з'єднуються три південно-американські держави: Аргентина, Бразилія й Парагвай. Це дійсно чудо Божої природи. Величезні води ріки Ігуасу, яка пливе з Бразилії, зараз на аргентинській території формують 70 водоспадів. Головний з них Гарганта дель Діабльо (Диявольське горло) має 70 метрів спаду. Доїжджаючи до цього місця, людина вже здалека чує шум води, ніби далекий гуркіт

грому, що котиться по околиці. Сюди постійно приїжджають туристи з різних країн світу. Водоспад був знайдений 450 років тому, але донедавна лежала тут непрохідна пустеля. Сьогодні, окрім зацікавлення туристів, влада проектує використати необмежену силу цієї води для гідроелектричної станції.

Фльора і фауна. Пів століття тому Місіонес в своїй більшості був покритий непрохідними пралісами, де ніколи не ступала нога цивілізованої людини. Віковічні дерева лісу, сплетені ліянами та зарослями, творили одну непрохідну зелену стіну, куди людина, не прочистивши перед собою мечем стежки, ніяк не могла б пройти.

Ліси в Місіонесі багаті різними деревами, хоча будівельного дерева тут менше, як в українських лісах. Назва дерев і їхня якість були чужі для наших людей. Між деревами, які надавалися для будівельного матеріалу, було т.зв. “сердо”, рожевого кольору, що замінює нашу сосну. Потім було “трапія”, більш тверде, а також “есенсьо”, подібне до нашого дуба. Спочатку наші люди, не знаючи якості дерев, робили помилки. Вживали для будови деяке дерево, що за два-три роки зовсім псувалося. Але згодом навчилися, здобули досвід і розбиралися в якості дерев.

Овочевих дерев, чи рослин, або грибів, як це бувало в Україні, тут не було. Де-не-де можна було зустріти помаранчеве дерево, але овочі його були гіркі й непридатні до їжі. Через це наші люди тужили і плакали за своїми чудовими садами. Тубільці їдять деякі овочі з тутешніх дерев, але наші люди ніколи до них не привикли. В лісах тут немає жодних квітів, якщо не рахувати цвіту деяких дерев. Замість приємних пахощів, як це було на нашій рідній землі, тут тхне гниллю та сиристю від великих дерев, що, скінчивши свій вік, попадали й порохнявють і зогнивають. Тому для наших людей, які привикли до українського лісу,

ніби до чудового парку, місіонеські ліси були непривабливі. Вони викликали в наших людей болочу тугу за своїм гаєм-раєм, де можна було насолоджуватися запахами квітів, знайти суниць, а восени підпеньків та грибів.

Щодо місіонеської фауни, то слід зазначити, подивугідний факт, що, не зважаючи на віковичну пустелю, в лісах дуже рідко зустрічалися звірі-хижаки. Інколи можна було зустрінутися з ягуаром, — тигр південно-американської породи. Частіше можна було наткнутися на ведмедя-комахоїда, який ставав на задніх лапах над лісовою стежкою, чекаючи своєї жертви. Були в деяких лісах дикі свині, кози, тапір та ін., за якими пильнували мисливці. Дуже багато було різних мавп, які передчасно збирали в господарів недозрілу кукуруду з поля. Але найбільшою небезпекою для наших людей були тут різні змії, яких тут водиться дуже багато. Деякі з них смертельно отруйні. Були випадки, що вжалена змією людина, вмирала в страшних конвульсіях. Тепер все змінилося. По-перше, на культивованих полях гаддя водиться менше, а по-друге, вчасно вжиті лікарські засоби рятують життя людей.

Великим нещастям для перших наших емігрантів були т. зв. "пікі", дуже маленькі, інколи просто непомітні для ока блохи. Вони виводилися в поросі. "Піка" в'їдалася в тіло, найчастіше під ніготь, від чого на тому місці створювалося запалення, яке спочатку викликало сверблячку, а потім сильну біль. Завчасно не видобута (шпилькою або голкою) "піка", завмирала в тілі людини, а за собою лишала "потомство" в виді "яечок", які доспівали в тілі людини, створюючи "мішечок" величиною горохового зерна. Потім випадали, щоб знову в поросі перемінитися в "пікі". Хто мало дбав про гігієну тіла, той багато натерпівся від "піків". Завдяки новим хемічним винаходам, тепер "пікі" можна побачити лише се-

ред тубильців, які й досі живуть дуже примітивним життям.

З пташиного світу немає тут птахів-хижаків, окрім звичайного шуліка, що ловить курей. Немає тут наших незабутніх соловейків, жайворонків. Не кує тут зозуля. Птиця тут дуже різноманітна своєю величиною, формою й кольором. Для нового емігранта відразу кидається в вічі "тукан", — птиця з довгим дзьобом, що рівняється його тулубові. Є тут різного кольору й різної величини папуги, а також дуже багато незваних для європейця пташок, аж до самого мініатюрного "колібри". Особливо цікавою тут птицею є т. зв. "куерво" — птиця санітар. У перекладі "куерво" визначає — ворона. Але ця птиця ні своєю формою, ні величиною не нагадує ворони, хіба тільки своїм чорним кольором. Це велика птиця з оголеною шиєю і своїм виглядом дещо нагадує індика. Ці птиці — правдиві санітари, бо де тільки появиться яєсь "падло", вони зараз його з'їдають. І в умовах тропічного клімату ця птиця дуже корисна, а тому вбивати тут її не дозволено.

Один наш брат вийшов був на мисливство і забив "куерво". Дружина кілька годин варила його, але м'ясо було надалі дуже тверде. Аж потім прийшов сусід і оповів, що це птиця, з якої м'яса ніхто не їсть... Брат цей був розчарований зо свого невдалого мисливства.

Живе тут також своєрідна птиця, якої спів уночі навіває сум і жах. Її називають "вюда" — вдова. Її чути нічної пори, як вона кричить: "Ой, ой, ой, ой!" Спочатку наші люди думали, що це якась людина в лісі плаче, але потім привикли і до цього пташиного дикого крику.

Взагалі тут ніде не чути співу птахів, як це було в нашій Україні. Тому й постала в наших людей в Місіонесі така приказка: "У Місіонесі пташки не співають, і квіти не пахнуть". Але лю-

дина до всього привикає. Тому й привикли наші люди до всього, що вони застали в Місіонесі. Хоча тужили й тужать за своєю незабутньою Батьківщиною, але змушені миритися зо своєю долею, бо іншої ради не було. Вони свідомі того, що їхня Батьківщина знаходиться в неволі, тому краще їм посумувати за нею на волі, аніж мучитися з нею в ярмі.

Клімат. Відомо, що в Південній Америці пори року протилежні тим, до яких наші люди були привикли в Україні. У Місіонесі весна починається в місяці вересні, літо в грудні, осінь в березні, а зима в червні. Отже, Великдень тут святкують восени, а Різдво — вліті. Місіонеське літо завжди буває сухе. Дощів тут мало. Температура літом доходить до 40 ступнів за Цельсієм. Зима навпаки, більше буває дощевою. Бувають морози, які досягають 5 ступнів нижче зера. Але вдень морози зникають і надворі знову стає тепло. І снігу тут ніколи немає.

Одинокий був випадок 1965-го року, коли в Місіонесі випав сніг і покрити землю, ніби білою м'якою ковдрою. Це було великою радістю нашим людям по довгих літах побачити сніг! Але вночі сніг розтав і знову все було зелене.

Можливо, що найтяжче для наших людей було привикати до порів року. В Україні кожна пора року має свою особливу привабливість. А зокрема наша українська весна. Що ж це за краса! А тут завжди, чи весна, чи осінь, чи зима — завжди все таке саме круглий рік. Навколо все зелене.

Дороги. Одним з найбільш корисних чинників у прогресі людства — це дороги й комунікація. Країна, яка не має добрих доріг і належної комунікації, не має жодних виглядів на розвиток. Проблема комунікації в Місіонесі на початку приїзду туди перших наших емігрантів була дуже болюча. Місіонес має всього лише біля ста кіло-

метрів залізниці, що проходить південним боком провінції, сполучуючи її з столицею — Буенос Айресом. Сорочок років тому самі кращі "дороги", якими довелося їхати нашим людям, не повинні навіть називатися дорогами. А в лісах, де оселялися наші люди, то були тільки поміж зарослями вузькі стежки. Тими стежками наші люди ходили піхотою або проїздили верхи на конях, везучи на продаж свої продукти. Тими стежками наші люди ходили також на свої богослуження, полагоджувати свої різні інші життєві справи тощо. Але коли люди належно осілися, появилися потреби масового збуту продуктів, люди стали заможнішими, тоді почали будувати дороги.

Тепер Місіонес не той, що був сорочок років тому. Здовж провінції вже зроблено біля ста кілометрів асфальтової дороги. Поміж колоніями також існують дороги, якими легко можна їхати. В колоністів появилися авта, трактори. Поступ 20-го віку завітав і до далекого Місіонесу, хоча і не в такій мірі, як в інших місцях.

Велика зміна зайшла також в інших ділянках комунікації, як: пошта, телеграф тощо. Сорочок років тому, щоб отримати чи здати на пошту листа, треба було йти або їхати конем десятки кілометрів. Сьогодні кожна колонія має свою пошту, телеграф, телефон, навіть радіо. Ми, колишні піонери-емігранти є свідками дійсно великого поступу в усіх ділянках нашого життя. На превеликий жаль, цього не можна сказати про духове життя віруючих, порівнюючи його з минулим. Але про це буде мова пізніше.

Агрикультура. Їдучи до Південної Америки, наші люди уявляли собі, як то вони будуть корчувати ліс, а потім засівати оброблений корчучок. Прибувши ж сюди, їхня уява розвіялася, а також розвіялися всі інші добрі мрії. Замість того, щоб корчувати, викопувати пні, треба було ліс зрубувати і палити його. І замість вимріяного

поля, перед ними лежало згарище з чорними пнями, що стирчали з землі, ніби хрести на кладовищі. На такому "полі" їй довелося працювати нашим першим піонерам.

Емігранти привезли також з собою різне насіння: пшеницю, жито, гречку, просо тощо. Вони ж господарі з діда й прадіда, а тому знають, як це все потрібне для нової господарки. Деякі наші люди привезли з собою вози, плуги, борони тощо. На жаль, все це тут було непотрібне. Плугами поміж пнями не можна було орати, боронами також не можна було скородити, а возом також не можна було їхати, бо не було доріг. І все це поржавіло і пропало.

Опритомнівши від першого важкого враження, емігрант насамперед шукав собі "чакру", цебто господарську ділянку землі. Ліс і земля були державні, і влада не ставила жодних перешкод для поселення нових емігрантів. Хто де бажав, то вибирав собі кусок пралісу, переважно 25 гектарів, обтинав його кругом стежкою, і це вже рахувалося його власністю. Потім влада вимагала за цю землю платню, але дуже незначну. Знайшовши такий кусок лісу, господар насамперед прорубував галявину (найчастіше біля річки), будував "ранчо", цебто курінь. Потім вже поселилася там вся його родина і починалася господарська праця.

Покинувши вдома кілька мізерних моргів поля, а тут набувши аж 25 гектарів, наші люди взяли широкі до праці. Та біда в тому, що для рільництва треба поля, а тут ліс. Його треба зрубати. Отже, хто мав якийсь запас гроша, то зараз же зрубав кілька гектарів лісу, а хто не мав грошей, то змушений був задовольнитися тим, що міг зробити сам зо своєю родиною. Часто люди помагали одні одним. Зрубаний ліс лежав який місяць часу, а потім його підпалювали і він горів. Згарувало все, не тільки дрібне та

гілля, але й грубі дерева. На такому згарищі насамперед садили кукурудзу. Після збору кукурудзи люди збирали все те, що раніше не згоріло, стягали на купи і знову спалювали. За якийсь час поле було менш-більш придатне для іншого посіву.

Збірка чаю в Місіонесі

Серед культивування рільничих продуктів головними тут є насамперед "жерба". Це кущева рослина, яка садиться маленькою росадою, росте до першого збору три роки й існує понад 50 років. З її листків та галуззя виробляють т. зв. "мате" (парагвайський чай). Походження культивування цієї рослини взяте від індійського племені "гварані", що населявало колись ці місця. Зрізують її кожного року один раз. Сушать в особливих для того сушарнях ("барбакуа"). Висушене листя нагрубо мелють і збирають в мішки. Так їх продають, але опісля перед їх вживанням, вони ще проходять через млин. Спочатку наші емігранти, привикши до "мате", товкли її в ступі.

Жерба, — це головний рільничий продукт Місіонесу — “зелене золото”, як її тут називають.

На другому місці треба зазначити чай т. зв. індійський, хоч плянтація його почалася значно пізніше. Слід підкреслити, що початок плянтації чаю у Місіонесі належить нашому землякові на прізвище Гнатюк, що вперше посадив його в 1940 році. Сьогодні продукція чаю в Місіонесі є однією з головних підвалин його економіки.

Також важливим економічно-рільничим чинником у Місіонесі є “тунг” — дерево. На ньому ростуть овочі, подібні до волоських орехів. З них виробляється олива для всякої індустрії, доля фарб тощо. Це так би мовити один з головніших економічно-рільничих продуктів, без якого провінції Місіонес було б тяжко обійтися.

Окрім цього важливою прибутковою рослиною тут є тютюн, який дає хліборобам великий прибуток. На превеликий жаль, він приніс першим нашим поселенцям чимало смутку й поблазну, зокрема віруючим людям. Наші віруючі вважали, що садити тютюн — це гріх, бо коли вони самі не курили, то не бажали того й для інших людей. Німецькі ж віруючі, що жили тут, плекали тютюн, даючи нашим віруючим поганого приклада. Отож, поміж першими віруючими поселенцями в Місіонесі були труднощі. Українські віруючі, що виховалися в дисциплінованих промадах в рідному краю, автоматично виключали з церкви тих віруючих, що плекали тютюн.

Плянтації рижу також займають тут важливе місце, хоча в головному його найбільше сіють в південній частині Місіонесу, в степовій зоні.

Також гарно тут ростуть і європейські рільничі продукти, як: фасоль, картопля, гречка тощо. Для свого домашнього вжитку майже кожен господар садить кукурудзу. Спочатку це був найголовніший продукт для корму не тільки всієї родини, але й для домашньої птиці, для худоби.

З кукурудзяної муки пекли хліб. Він був тяжкий, твердий, а коли його їсти, то він розсипався в роті, ніби каша. Але тому, що не було кращого, то емігранти довго кормилися таким хлібом.

Мандьока — це рослина, що садиться з бадилля і має під собою кілька довгих корінців, які інколи бувають метр задовжки. Це було кормом для худоби, також часто можна було цей корм бачити на столі в родині, бо він заступав картоплю. Батата — це ніби солодка картопля, яка росте з бадилля і яку можна їсти.

Родина Івана Клехи — першого євангеліка на кол. Гоб. Лопез. З-заду стоїть віруючий із тубільців, що добре говорив українською мовою

Накінець дещо треба сказати і про овочеві дерева. Є тут європейські сливки, яблуні, груші, але вони не дозрівають належно, а коли й дозрівають, то в більшості бувають червиві. Правдиві овочеві дерева тут є т. зв. суп-тропічного

клімату, а саме: помаранчі, мандаринки, цитрини, банани, виноград, фіги тощо. Дуже гарно ростуть тут кавуни та дині.

Початки української еміграції в Місіонес. Раніш, як говорити про перших українських емігрантів євангеліків, не можна поминути перших тут піонерів з нашого народу, які прибули сюди з Галичини, що була тоді під Австрією.

Перші українські емігранти прибули в Місіонес ще 1897-го року чисельністю 19 родин. Вони прибули з Галичини, і поселилися на колонії Апостолес. Пізніше в 1900 році прибула друга група, в 1902 — третя, а в 1903 році — четверта група. Таким чином положено початок української колонії в Місіонес. Перші українські емігранти поселилися в південній частині Місіонесу в зоні "кампус"-степу. Згодом наші люди там поширилися і сьогодні в головному вони заселяють такі колонії: Апостолес, Азара, Трес Капонес, Концепсьон де ля Сієра, Серро Азуль та інші. Не можна не згадати при тому й того факту, що не зважаючи на те, що тепер ось вже підрастає четверте покоління, а наше українське поселення в цих місцевостях не втратило своєї рідної мови, ні своїх звичаїв. Це гідний приклад до наслідування пізнішим переселенцям з України.

Початки Українського євангелізму в Місіонесі. Тепер ми приходимо до найголовнішої частини моїх спогадів, — до початків духовної праці між нашим народом.

Був 1925 рік. По всіх західніх землях України, які були тоді під Польщею, покотилася у всій своїй силі могутня хвиля духовного пробудження. Скопізь поставали нові євангеліські громади, і чудові, досі ніде нечутні пісні, лунали під ясным українським небом. Одночасно з цим пробудженням, появилася нова хвиля, що згодом набирала все більшої і більшої сили, — хвиля еміграції до Південної Америки. Так 1925-го року прибули

з Волині до Місіонесу перші українські євангеліські віруючі. Були це Дем'ян Семешук та Іван Табачук зо своїми родинами. Вони поселилися на колонії Жапеху в лісах, 18 км. від найближчого примітивного й дуже бідного містечка, яке тоді називалося Мекінг. На сусідній колонії Пікада Суека вже була маленька громада німецьких баптистів і вони відразу почали відвідувати їхні богослуження.

Дем'ян Семешук з
дружиною — перший
віруючий на колонії
Жапеху

1926-го року прибула друга група віруючих. Між ними згадуємо таких голів родин: Василь Зубчук, Трифон Коростинський, Петро Степанюк, Симон Кусік, Семен Дереза, Семен Глеб, Григорій Хамула, Степан Мельник, Сава Зубук та інші. Всі вони приїхали були з Волині. Вони також поселилися біля своїх співвітчизнян на колонії Жапеху. Таким чином сформувалася там перша громада,

яка року 1925-го розпочала свої регулярні євангельські богослуження. Проводячим цієї громади був вибраний Симон Кусік. Не було ще офіційної організації церкви, не було також церковної ради. Богослуження відбувалися в приватному помешканні, по черзі в різних родинях.

У місяці травні 1927-го року ця громада розділилася в наслідок того, що проводячий громади та частина членів прийняли доктрину п'ятдесятників. Таким чином, починаючи з 1927 року, на колонії Жапежу положено початок двох євангельських рухів — баптистського та п'ятдесятницького. Баптистська громада, в якій залишилися такі родини: Василь Зубчук, Трифон Коростинський, Семен Дереза та інші, вибрали проводячим громади брата Василя Зубчука. До п'ятдесятницької громади відійшли: Симон Кусік, Степан Мельник, Іван Табачук, Сава Зубук та Кутасевич. Ця громада вибрала проводячим брата Симона Кусіка.

Обидві ці громади є розсадниками цих двох відгалужень євангельського руху в Місіонесі. Маючи на увазі докладнішу і ближчу мені історію баптистського руху, до якого з ласки Божої належу, хочу найперше зазначити, що рух євангеліків-п'ятдесятників сьогодні нараховує в Місіонесі 10 церков. Вони є в таких колоніях: в Жапежу дві церкви, на кол. Ген. Альвеар, кол. Кампо Рока, кол. Лос Ечелос, Каріжо, Дос де Мажо, Хардин Америка та в місті Обера — дві церкви. Організаційно на протязі цих 40 років і аж до сьогодні, вони належали до різних угруповань чи місій. Тенденції в богослуженнях — русофільські, хоч в деяких церквах зауважується нахил до своєї рідної мови. Сьогодні на чолі одного напрямку стоїть проп. Симон Кусік, а другого — Яків Мартинюк.

Перша Баптистська Церква в Місіонесі серед українського населення. Після відділення від п'ят-

десятників, уже в більш офіційній формі була зорганізована євангельсько-баптистська церква. У церковну раду ввійшли такі брати: проводячий Василь Зубчук, диякон Йосип Сотничук, секретар Никифор Ткач, скарбник Симон Глеб, члени — Дем'ян Семещук, Омелян Мельник та Григорій Шишко.

Духовно-будуюче зібрання під час служіння брата Івана Петраша в відділі на кол. Флорентіно Амегіно.
П'ятий зліва — брат Ів. Петраш

Богослуження цієї громади відбувалися в приватному помешканні брата Якова Шишко. Церква прийняла рішення, що її члени не можуть плекати тютюну, а також не можуть біля нього працювати. Це благородне і християнське рішення слід визнати за дуже жертвенний крок нашого братства, бо того часу єдиним продуктом, за який рільник міг отримати гроші, був тютюн.

Того ж 1927 року прибула ще одна група емігрантів з Волині. Були це родини Івана Клехи

та Івана Борща. Вони поселилися на кол. Гобернадор Лопез, і зараз же ввійшли в контакт з баптистською громадою на кол. Жапежу. Вони відкрили на своїй колонії євангельські богослуження в "шалаші" бр. Клехи й стали відділом тієї церкви. Не зважаючи на свої слабкі сили, брати Клеха і Борщ силкувалися в найбільш примітивних умовах життя провадити Господню працю. Часто в часі дощу, треба було переставляти стола, біля якого відбувалося богослуження, з одного місця на друге, але сухого куточка тяжко було знайти, бо всюди текло. Але і на такі зібрання люди приходили слухати Божого слова, і воно падало на приготовлений тяжкими обставинами ґрунт та приносило рясний овоч.

В кол. Жапежу діло Боже було вже налагоджене краще. Зібрання відбувалися в неділю і на будні вечорами. Брати і сестри, не зважаючи на перевтомлення працею, ніколи не залишали своїх богослужень. Одна сестра оповідала, що її чоловік змушений був іти до ліжка й чекати, поки вона випере йому сорочку, щоб іти на зібрання, бож у нього лише вона одна й була. Не дивлячись на великі труднощі, на тяжку біду, в серцях перших тих віруючих палала любов до Бога і до Його святого слова.

Хвиля еміграції з українських земель, що були тоді під Польщею, постійно зростала, а між тими емігрантами було чимало віруючих з Галичини, Полісся, зокрема ж з Волині. Вони лишали в своєму рідному краю квітучі євангельські громади й приїздили до чужої країни, шукаючи в ній для себе кращої долі і волі. Всі вони оселювалися більш-менш гуртом в околицях містечка Обера, що визначає з гваранської мови — промінисте і яке було засноване щойно в 1928 р. Тепер це місто займає друге місце в провінції Місіонес, але тоді було тут лише кілька будинків, в яких приміщувалася адміністрація, поліція, пош-

та та кілька маленьких крамниць. Кругом цього міста лежала непроглядна пуща-ліс. Зараз же недалеко міста оселилися були італійці, німці та скандинавці. Наші люди почали заселювати дальші місця на віддалі 10-ти кілометрів від міста. Вони займали ділянки лісу один біля одного, створюючи таким чином компактні українські колонії, де рясно бриніла солодка українська мова та пісня.

Перший молитовний дім в Місіонесі на кол. Жапежу

Знімка з 1934-го року

Євангельські віруючі оселювалися одні біля одних і з першими заходами започаткування своєї господарки, дбали про служення своєму Господеві. Вони починали свої богослуження на кожній колонії, де вони оселювалися, а організаційно створювали одну церкву з осередком на колонії Жапежу. Таким чином пізніше постали наші громади з нашого народу в таких місцевостях: колонія Гобернадор Лопез, колонія Лос Елечос, колонія Флорентіно Амегіно, місто Обера, коло-

нія Кампо Вера, колонія Кампо Рока, місто Посадас, колонія Флор де Хульо, місто Концепсьон де ля Серра, колонія Арістобульо дель Валлес, колонія Хардін Америка та Кампо Рамон. Вся ця праця поширилась з колонії Жапежу, де була організована перша церква.

Економічне становище нових поселенців з України на початку було дуже тяжке. Гроші, які вони отримали з продажі своїх мізерних маєтків удома, для більшости вистачило на подорож. А чимало було таких, що й на подорож їм не вистачило і вони змушені були десь позичати. Якщо комусь і залишився був якийсь гріш, то часто при незнайомих умовах життя й потреб він не був належно зужитий. Наші люди не мали тут якихось своїх організацій, своїх представників, які могли б їх у всьому поінформувати, як це мали німці, італійці, шведи та інші. Тому наші люди дуже часто робили на своїй господарці помилки і на них училися.

На початках головним рілньничим продуктом, що давав зараз же багатий прибуток, був тютюн, якого продукція тут дуже велика. Німецькі баптисти садили його й продавали. Таким чином на початках вони стояли матеріяльно багато краще наших віруючих, що рахували плекання тютюну незгідним зо своїм євангельським переконанням. Українські віруючі садили кукурудзу, фасолю та інші продукти, але вони не давали їм бажаного прибутку. Вони мали сякий-такий бідний харч, але грошей для домашніх потреб не мали. Тяжка економічна ситуація наших віруючих в ту пору позначилася багатьма труднощами. Одиниці з наших віруючих спокусилися тим, що німецькі баптисти мають прибуток від тютюну, почали також садити тютюн. За це їх вилучили з церкви і вони створили з себе іншу церкву, яку всі люди називали "табачниками". Але їхня організація довго не існувала і розсипалася. Дехто з них вернувся

назад до церкви, залишивши вирощування тютюну, інші пішли в світ й до віруючих не вернулись. І мені мимоволі пригадується заголовок однієї статті: "Іншим це можна, а тобі ні!" Стійкість віруючих була незабаром винагороджена. Вони почали садити "жербу", а потім чай, тунг, що хоча на прибуток їх треба було чекати 3-4 роки, зате він був корисніший від тютюну. Згодом наші віруючі матеріяльно стояли краще тих, що плекали тютюн.

Матеріяльна бідність українських євангельських віруючих не була перешкодою на дорозі їх служіння Господеві. Навпаки, вони з великим запалом докладали всіх зусиль, щоб в тих тяжких матеріяльних обставинах життя зробити своє служіння Господеві найбільш ефективним, поширити та зміцнити працю Господню серед нашого народу на чужині. Поміж ними не було кваліфікованих духовних робітників, а праця провадилася братами, що в більшій чи меншій мірі були обдаровані Богом на служення. У цій праці було чимало помилок, але в головному вони досягали того, щоб нести євангельську вістку для свого народу та славити Бога.

На превеликий жаль, в ті часи тут, як і в інших місцях української діаспори, духовна праця провадилася російською мовою. Українських Біблій, співаників та іншої української духовної літератури тут майже не було. Пригадую, що одинокий християнський журнал, який відвідував тоді на початках Місіонес, це був наш старий друкований місіонер "Післанець Правди", що в тридцятих роках появився в Місіонесі. Російської ж літератури було дуже багато. На богослуженнях користались російськими Бібліями, російськими співаниками, а проповідували брати "по-своєму", бо ж російської мови ніхто належно не знав.

Закінчуючи таким чином початок духовної

праці між нашим народом в Місіонесі, бажаю перейти до спогадів про її дальший розвиток.

Реорганізація церкви та співпраця з Шведською Місією в Бразилії. Не маючи поміж собою духовних працівників, що могли б належно обслуговувати та збудувати віруючих, наше братство знайшло потрібним шукати якоїсь помічі і співпраці з іншими духовними організаціями. У сусідньому бразилійському естаді Ріо Гранде до Суль була група віруючих — емігранти ще з перед Першої Світової Війни. Між ними, а також між німецькими баптистами там працювала Шведська Баптистська Місія. Беручи під увагу недалеку віддаль, наше братство в Місіонесі звернулося до цієї місії з проханням обслуговувати духовну працю серед нашого народу в Місіонесі. Місія прислала двох братів: Янсона й Віндерліха, щоб розвідатися й допомогти нашому братству в праці.

Простудювавши на місці духовний стан церкви, згадані місіонери знайшли потрібним насамперед зробити переорганізацію церкви, що й було зроблено дня 9-го квітня 1929-го року. Переорганізовану церкву назвали: “Русская Церковь Евангельских Христиан и Баптистов”. Назва ця не мала жодної логічної підстави, бо ж серед членів церкви не було ні одного росіянина. Місіонери дещо пробували заперечити в назві букву “і”, але наші брати зуміли її відстояти й вона лишилася й досі. На жаль, вони не зуміли тоді відстояти суттєвої правди, щоб церква називалася українською, бо такі тоді були часи...

Для праці в переорганізованій церкві була вибрана церковна рада, до якої ввійшли такі брати: Василь Зубчук — провідний, Михайло Великий — помічник, Никифор Ткач — секретар, Семен Степчин — заступник, Семен Глеб — скарбник, Йосип Сотничук і Дем'ян Семещук — диякони. На жаль, місіонери тоді не порушили пи-

Відвідини братом Порфірієм Антоном Місіонесу
Зліва направо: брати І. Клеха, В. Зубчук, П. Антонок

тання щодо кандидатів в рукоположених братів, і ця справа надовго залишалася незакінченою.

За належною допомогою братів місіонерів із Шведської Місії, які інколи відвідували нашу працю й обслуговували її, вона стала зміцнитися та набувати належної їй духовної ваги. Місіонери влаштовували духовно-будуючі зібрання, звершали хрищення (спочатку) тощо. Церква дуже глибоко відчувала поміч досвідчених братів у праці. Хоча ті місіонери були з чужого народу, але вони пра-

цювали широко, сердечно, намагаючись якнайбільше зробити корисного для Бога і для наших людей. Думаю, що вклад Шведської Місії для розвитку нашої праці мав позитивні наслідки, хоча пізніше постали були деякі труднощі, через які наше братство розійшлося з тією місією.

Тут не можу обійти мовчанкою фактів особливого значення в моєму особистому житті, а саме: В кінці місяця лютого 1930-го року мій, покійний вже тепер, батько залишив своє рідне село Марковичі на Горохівщині й переїхав з родиною до Аргентини. Прибули ми до Місіонесу в березні перед самим Великоднем. Тут були вже наші односельчани: Василь Зубчук, Трифон Коростинський та інші, з якими мій батько вів листування. Тяжка й довга подорож тягаровою машиною з останньої станції Посадас тягнулася десять годин, хоча віддаль між Посадас і Обера була всього 100 кілометрів. Гаряче суб-тропічне повітря, розпалене голе каміння, колючі чагарники й непривабливі шалаші тубільців робили на мене в тій незабутній подорожі неприємне враження. В серці росла туга за своєю рідною землею. Але коли ми прибули до дому брата Зубчука на колонію Флорентіно Амегіно, мій дух дещо повеселішав. Братова господарка, буйна рослинність на господарстві, що дбайливо була виплекана господарчими руками, згасили мої негативні почуття.

Також не можна обійти мовчанкою інших спогадів, які, не зважаючи на минулих 38 довгих років, і досі живуть у моїй душі. Пригадую перше великоднє богослуження, на якому я був присутній на чужій землі. Було воно на колонії Жалезу. Наша чудова молодь, під проводом юнака (який тепер, на жаль, залишив Господа), чудово виконувала програму на підставі 1 Кор. 15: 1-25. Вірш за віршом молоді брати та сестри читали слова апостола Павла, а за кожним віршом вся молодь, усе зібрання вчисто співали: "Та Христос вос-

крес із мертвих, — первісток серед покійних" (вірш 20). Але, не зважаючи на піднесення духа того великоднього свята, моє серце тужило тоді за нашим весняним Великоднем, коли вся природа, здається, злучується в один нестримний гімн "Христос Воскрес!" Також пригадую незабутній день 6-го січня 1931-го року, коли в річці на колонії Лос Елечос, в присутності численної юрби народу, що стояла на зеленому березі, я вступив у заповіт з моїм Господом через святе за вірою хрищення. І з того часу, не дивлячись на всі приливи й відливи життєвого моря, Господь тримає мене в Своїй ласці та в Своїй праці.

Повертаючись назад до загального життя й духовної праці нашого братства в Місіонесі, з радістю зазначую перше хрищення, яке відбулось на колонії Жалезу, в річці на господарстві брата Коростинського, де вже був побудований перший молитовний дім нашого братства в Місіонесі. Хрищення це було 1930-го року, на якому вступило в заповіт з Господом 9 осіб, — перші снопи духовної праці серед нашого народу в Місіонесі.

Початки місійної праці нашого братства. Зміцнившись духовно, наше братство почало думати про евангелізацію нашого народу в тих місцях, де ще не було евангельських віруючих. Вже в 1931-му році були послані перші брати з благовістям Євангелії в далекі околиці Апостолес, на "кампи", цебто степи, як тоді прийнято було називати ці місцевості. Зона Апостолес віддалена від Обери на 100 кілометрів. Перші вісники, що були послані туди до наших людей, які прибули туди з Галичини в 1902 році, були брати: Йосип Сотнічук, Йосип Болбин та Семен Глеб. Незабаром туди був висланий благовісник брат Терентій Назарук. Тоді не було в Місіонесі жодного автобусного чи якогось іншого сполучення з окремими місцевостями. Найкращий спосіб діставатися з одного місця на друге, — це подорож верхи на коні.

Наші брати в більшості виконували такі 100 кілометрові місійні подорожі пішки. Вони брали з собою запас кукурудзяного хліба, вкладали його разом з Біблією у “малету” — торбу з отвором по середині, що перекидалася через плече і так ішли крок за кроком, кілометр за кілометром...

Брати-благовісники відвідували такі околиці: Апостолес, Азара, Трес Капонес, Концепьон де ла Серра тощо. Грунт для духовної праці там був дуже твердий. В більшості це було українське греко-католицьке населення, хоча й було трохи й православного населення. Братів приймали любо, як могли гостили їх, але, живучи в тяжких матеріальних умовах, вони часто не могли належно прийняти гостей “з лісів” так, як їм бажалося. Тому нашим братам часто доводилося спати в шпихлірах на кукурудзяних качанах, а щурі вночі кусали їх за ноги... Але вони були вдоволені тим, що могли свідкувати своїм людям про Христа.

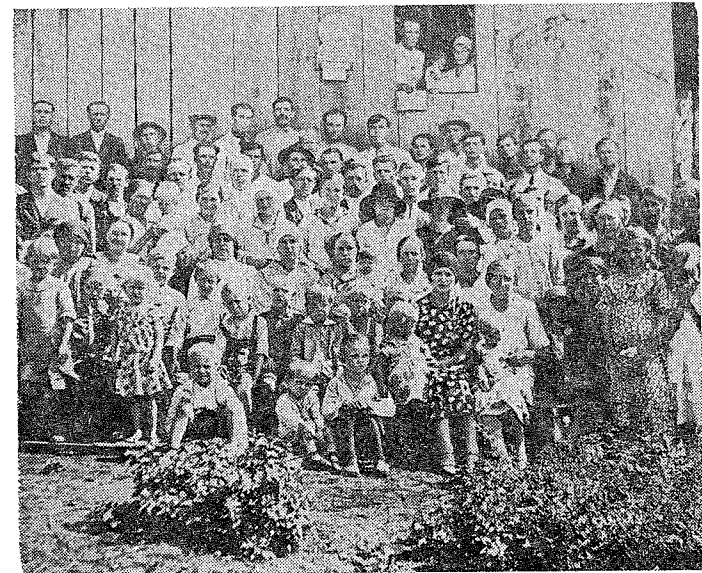
Слід зазначити, що розпочата праця пізніше по черзі обслуговувалася відділами церкви не тільки братами проповідниками, але й хором, коли вже покращали умови транспорту. Так року 1937-го поїхав туди перший хор з церкви в Жапежу на чолі з братами-проповідниками, Яковом Авдійчуком та Михайлом Великим. Цей початок пізніше приніс благословенні наслідки. Тепер в Концепьон існує громада дітей Божих, в якій працює брат Василь Цимбалістий.

Оформлення відділів церкви. Зростаюча духовна праця між нашим народом через прибуття в Місіонес постійно нової еміграції вимагала більшої активності на тих місцях, де оселювалися наші люди. Тому в 1932 році наше братство прийняло рішення, щоб у всіх місцях, де відбуваються євангельські богослуження, організувати церковні відділи і поставити в них місцевих проводячих та вибрати помісну управу, хоч офіційно вся ця

праця створювала одну церкву з осередком в колонії Жапежу.

Такі відділи насамперед були організовані в колоніях Лос Елечос і Флорентіно Амегіно, де було багато віруючих. Проводячим відділу в Лос Елечос був вибраний бр. Макар Солтис, на Флорентіно спочатку бр. Михайло Великий, а опісля бр. Гнат Дацюк. Інші місця праці належали або до центральної церкви в Жапежу або до її вже організованих відділів. Так, праця в колонії Кампо Рока та в Флор де Хульо належала до Жапежу, а праця в Кампо Вера, і Кампо Рамон — до відділу на Лос Елечос. В колонії Гобернадор Лопез працю доглядав відділ на Флорентіно Амегіно.

Поширена в такий спосіб праця вимагала того, щоб визначити ще двох дяконів для її обслуговування. На це служення церква вибрала братів:

Великоднє зібрання в відділі на колонії Лос Елечос

Макара Солтиса із відділу Лос Елечос та Гната Дацюка із відділу Флорентіно Амегіно, які фактично були проводячими у цих відділах. Однак усі головні справи вирішувалися всією церквою, що складалася з усіх відділів і збиралася для різних справ один раз на місяць. Наші церкви жили одні від одних на віддалі 80-ти кілометрів.

Пізніше в такий самий спосіб були створені інші відділи, що з бігом часу перетворилися в існуючі тепер церкви.

Новий приплив еміграції з України. В році 1934-му Місіонес знову збагатився новою еміграцією з українських земель, що були під Польщею. Між тією еміграцією було чимало наших віруючих, між якими треба зазначити Миколу Янчука з родиною, Уліяна Козачука з дружиною та Миколу Сотничука з родиною. Всі вони прибули в Місіонес з українськими Бібліями, з українськими співаниками й духовною українською літературою. Ця нова хвиля еміграції спричинилася до того, що наше братство почало думати про свою рідну мову й рідну пісню в служенні своєму Господеві. А треба підкреслити, що до тієї пори українська мова, а зокрема українська евангельська пісня дуже мало вживалася в богослуженнях. Правда вимагає підкреслити, що брати Гнат Дацюк та Михайло Великий користалися українською Біблією, але українських співаників у нас ще тоді не було й українська евангельська пісня почала поширюватися між нашим братством в більшій мірі щойно з приїздом нової еміграції в 1934 році. Нам було мило почути не тільки наші рідні евангельські мелодії, але й рідні слова нашої евангельської пісні, що її співали новоприбулі емігранти. А ми залюбки тоді до них приєднувалися.

Треба також згадати приїзд ще пізнішої еміграції, що прибувала до Аргентини в 1936-му році. Тоді прибули до Місіонесу брат Андрій Шмандюк з родиною та брат Петро Загурський з роди-

ною. Вони також вперше прибули в наші богослуження зо своїми українськими Бібліями та українськими співаниками. На жаль, цей здоровий приплив "крови" в загально-традиційній зросійщеній масі незабаром розплився. Загально відоме "всьоравно" взяло верх у духовній праці серед нашого народу. Більшість братів залишили свої українські Біблії, свої співаники і взагалі свою рідну мову і влилися в загальну течію служення Господеві чужою, часто не зовсім зрозумілою мовою. Але всі того не зробили, і за них треба подякувати Богові. Ці брати, не дивлячись на ніщо, твердо стояли на правді служіння Богові своєю рідною мовою і завдяки цим братам сьогодні ця правда є дійсністю в усій Південній Америці. Вона перетворилася в могутній Український Евангельсько-Баптистський Рух для евангелізації нашого народу та служення нашому Богові.

Економічна криза в Місіонесі. 1936-й рік відзначився в Місіонесі, як рік найбільшої економічної депресії. Люди, що вже були дещо загосподарилися, мали вже свої посадки жерби, яка давала для них постійний прибуток, а також поширили інші рільничі продукції, були несподівано заскочені тим, що того року ціни на все сильно впали. Особливо жерба й тютюн, що були тоді найсильнішою опорою місіонської економіки, зовсім обезцінілись. Рільники були змушені віддавати їх за безцін. До того ж улітку 1936-го року Місіонес навістила нечувана посуха. Майже цілих три місяці не було дощу, і в землі появились тріщини. Трава висихала, а це було загрозою для худоби. Таке положення тяжко відбилосся на економічному стані рільників та на їхній психіці. Однак, ми, віруючі, пам'ятали, що над усім цим є Бог-Творець, що керує і владою, і людьми, і природою, а тому всі щиро молились, і вірили, що Бог не залишить без ласки Свого творива. Однак

темні богоборчі сили намагалися використати цю ситуацію для своїх безбожних плянів, а тому стали коїти свої бунтівничі задуми.

Звідкись були появилися агітатори (на жаль, українці) і почали намовляти наших людей до загальної протидержавної демонстрації. Появилася численна комуністична література в українській мові, тощо. Люди в більшості дали зловити себе в цю згубну пастку. Запрошували й нас, віруючих, також приєднатися до їх акції, але віруючі відчули, звідки цей вітер віє, а тому не пішли за голосом бунтівників. А це потім стало причиною, що наша євангельська праця між нашим народом здобула собі довір'я перед аргентинською владою. Віруючі без жодних перешкод могли провадити свою духовну діяльність.

На жаль, в загальному наша українська еміграція на деякий час була втратила довір'я з боку влади, як наслідок цих дій, що сталися того пам'ятного березневого дня, коли з усіх колоній, де тільки жили наші українські поселенці, зо співом й криками йшли наші люди до міста Обера. Вони несли великі плакати з написами: "хочемо хліба!", "хочемо волі!". Ми, віруючі того недільного ранку йшли на свої богослуження. Дорогою ми зустрічалися з нашими демонструючими людьми, які погрожували нам пімстою, а ми почувалися ніби вівці серед розлючених вовків. Але, повертаючись з богослужень, ми були свідками жахливих явищ. Скрізь по дорогах тинялися наші люди, ховаючись від переслідуючої їх поліції та озброєних цивільних людей, що немилосердно розганяли цю безглузду демонстрацію. Наші люди тяжко потерпіли. Дехто був убитий, дехто поранений, а в загальному всі перестрашені. Зустрічаючи віруючих, що поверталися зо своїх богослужень, вони соромливо ховали від них свої обличчя.

Чому я про це згадую в своїх спогадах про

Брат Микола Янчук
з дружиною і дітьми.
Брат і сестра
уже покійні.

духовну працю серед українського народу? Для того, щоб показати, що навіть тут на чужині наші люди не були вільні від чужих для них впливів. Не мавши своїх організаційних народніх центрів, правдивих народніх провідників, вони мимоволі попадали в тенета тих, що люблять "ловити рибу в мутній воді". Цей березневий день 1936-го року довго лежав чорною плямою на нашій еміграції, поки накінець аргентинський народ зрозумів, що наш український народ в загальному, а також ми, євангелики, не має нічого спільного з бунтівничими рухами, а навпаки, що він сам є жертвою режиму, який під плащем добробуту для людей, несе їм неволю духа і тіла.

Ми, українські євангелики, віримо, що наші молитви й молитви всіх дітей Божих того часу

перемогли. Аргентинська влада належно зважила тяжке економічне положення провінції Місіонес, видала незабаром декрет-закон комерціалізації рілньничих продуктів, яким користаються рілньники ще й дотепер. Те, що ворог бажав зужити на зло нашим людям, вийшло для них на користь.

Шукання нових горизонтів братньої спільності. Чутки про те, що Шведська Місія, з якою ми співпрацювали, має деякі тенденції п'ятидесятиництва, з одного боку, і бажання мати спільність зо своїм українським братством, з другого боку, були причиною того, що в 1936 році дехто із місіонських братів, між котрими був і я, відвідали з'їзд нашого братства в Парагваї. Другого року в місяці грудні були вислані офіційні делегати нашого братства, а саме: бр. Василь Зубчук, бр. Гнат Дацюк і бр. Семен Глеб, щоб нав'язати офіційний зв'язок з парагвайським братством. Це був перший офіційний контакт нашого братства у Місіонесі з іншими братствами з нашого народу поза нашою провінцією. З цього контакту не було жодних позитивних наслідків, однак він поклав був підвалини для духовного зв'язку з нашими дорогими братами й сестрами в Парагваї і став першим кроком до здійснення мрій братньої єдності, яка потім прийшла.

В ті часи праця серед нашого народу в Місіонесі вже значно поширилася. Знову прибули нові емігранти, також навернулося чимало людей, які через святе по вірі хрищення стали членами наших церков. В році 1935-му прибули з інших провінцій Аргентини брати: Яків Авдійчук, Петро Чирко, Омелько Савчук та інші брати, які поселилися на колонії Флорентіно Амегіно, де 10-го лютого відкрито маленький молитовний дім — другий серед нашого братства в провінції. 21-го квітня того ж року відкрито досить гарного молитовного дома на колонії Лос Елечос. Також тоді прибув із Буенос Айресу проповідник-піонер

брат Іван Петраш. Він спочатку працював між німецькими баптистами, але 5-го листопада 1936-го року наше братство запросило на працю бр. І. Петраша. Цю працю брат прийняв в лютому 1937 р.

Брат Іван Петраш, за дуже маленьке винагородження, короткий час працював між нашим братством. На жаль, це братство було бідне, хоч треба сказати правду, було не виховане щодо жертвенности й підтримки своїх місійних робітників, а тому брат Петраш, не маючи матеріальної змоги далі працювати між нашим братством, пішов на духовну працю до німецьких віруючих. За часу своєї праці серед нашого братства в Місіонесі брат І. Петраш, у співпраці з бр. Йосипом Болбіном, видали декілька примірників маленького журналу російською мовою "Свет Истины". Праця брата Петраша між нашим братством була коротка, але вона дала добрі наслідки. Він заохотив усіх нас в Місіонесі шукати співпраці з братством з нашого народу на теренах Південної Америки — в Аргентині, Парагваю й Уругваю.

Після того нас в Місіонесі почали відвідувати брати проповідники з інших місць, а саме: брат Порфірій Антонюк з Парагваю, брат Андрій Прокочук, брат Василь Супрунюк, брат Олексій Червяк із Парагваю. В 1937 році місіонське братство мало перший контакт із нашим братством з Буенос Айресу через брата Петра Куреця, якого братство з Буенос Айресу прислало до нас з метою організування одного союзу в Аргентині. Пропозиція та ще не була тоді прийнята тому, що справа ця не була ще дозріла.

Беручи під увагу все більше зростаюче бажання спільности зо своїм братством, накінець дозріло було питання щодо зірвання контакту із Шведською Місією, з якою наше братство співпрацювало від року 1929-го. Дня 21-го лютого 1937 року прийнято рішення виступити з Шведської Місії і подякувати їй щиро за співпрацю протягом

багатьох років і за всяку їхню поміч. Однак ця справа зустрілася з деякими труднощами, яких, з огляду на історичну правдивість, не можна обійти мовчанкою. З цим загальним рішенням не погодилася частина нашого братства, а саме братство на колонії Жапезу, що було розсадником усіх наших церков. Воно на деякий час лишилося при Шведській Місії, але тяга до своїх перемогла і віруючі на Жапезу влились у спільність зо всім нашим братством в Місіонесі.

Після виходу із Шведської Місії наше братство в Місіонесі вислало делегатом пишучого ці спогади на Конвенцію Баптистів Ла Платських Республік, що відбувалася в Монтевідео. З деяких причин на тій конвенції наше братство ще не було прийняте в спільність баптистів латино-американців, але пізніше всі церкви нашого братства в Місіонесі офіційно ввійшли в Конвенцію.

Праця аргентинського баптистського союзу, не зважаючи на те, що вже існували баптистські церкви з емігрантів, тоді ще не досягала провінції Місіонес. Найближча баптистська церква, що належала до аргентинської баптистської конвенції, була в сусідній провінції Коррентес, на віддалі біля 450 кілометрів. Тому заяву нашу про вступлення в Конвенцію прийнято залюбки, бо таким чином аргентинська Конвенція поширювала свою діяльність на далеку північно-східню частину Аргентини. Однак ефективної помочі вона не могла дати для нашого братства, по-перше тому, що Місіонес знаходиться на далекій віддалі від центру, по-друге, чужомовна праця не дуже то захоплювала аргентинців. Окрім того, ще й відстрашували різні правдиві й неправдиві чутки про те, що тут ще дикарі-індійці ходять нагі, гаддя залазить до хат, "п'які" об'їдають пальці тощо. Та ще й сьогодні туристичні установи борються з різною сенсаційною пресою, яка часто малює провінцію Місіонес, як край, де людині на кожному кроці

Перший гурток евангельської молоді в Місіонесі

Стоять третій згорі зліва Вітик, керівник молоді, шостий — автор цього допису

загрожує небезпека. Все ж знайшлися відважні брати-проповідники, що не боялися приїхати до Місіонесу, перемагаючи далеку віддаль. Першим з визначних аргентинських проповідників відвідав Місіонес брат І. Варрето — письменник і лідер аргентинського баптизму. Він вже був у старшому віці, однак відвідав тоді всю нашу працю і з великим захопленням радів її поступом. Пізніше приїздили брати-проповідники: Л. Плюїс, проф. С. Канкліні, Х. Пістонессі та інші визначні лідери аргентинського баптистського руху. Вони не тільки служили словом на богослуженнях, але також і відвідували родини віруючих, зміцнюючи їх на дусі. На жаль, ніхто з них не володів нашою мовою, а тому треба було користуватись перекладачем. А перекладача тоді не так легко було знайти.

Відношення аргентинського баптистського братства до нашої незалежної праці було досить толерантне, а все ж на з'їздах Конвенції дуже час-

то можна було чути голоси про те, що "слов'янські" церкви не вносять своїх пожертв на працю Конвенції, не дають належно своїх звітів, не кооперують в праці тощо. Все це було правдиве з точки погляду Конвенції, яка дивилася на наші церкви, як на складову свою частину, чекаючи від них повної духовної і матеріальної співпраці. Конвенція в принципі визнавала потребу чужомовної духовної праці для старших віком людей, але чекала якнайшвидшої асиміляції нашої молоді. Наше ж братство, шукаючи духовної спільності з аргентинськими баптистами, мало на меті зміцнення своїх духовних сил для поширення й зросту духовної праці серед свого народу у своїй мові та згідно своїх традицій. Цього не тільки не розуміли чолові провідники аргентинського баптизму, але й не бажали того. Одного разу брат Іван Петраш був висловився так перед передовими братами аргентинської Конвенції: "Ми в ваших палацах хочемо хоч би як той євангельський Лазар користатися кришками, що падають з вашого багатого стола". На жаль, цього не могли зрозуміти аргентинські брати. Однак треба признати факт, що з приєднанням наших церков до Конвенції, наша праця стала більш позитивно на євангельсько-баптистському ґрунті як зовнішньо-організаційно, так і внутрішньо-доктринально, хоч чимало сприяла скоршій асиміляції нашої молоді, яка і без того схильна швидко розпливатися в чужому морі.

Характеристику взаємовідношення нашого братства й Конвенції свого часу один з наших братів дуже влучно був змалював в алегоричному вірші "Від та Осел", в якому представлена баптистська Конвенція, як "віл", а "слов'янське" братство, як "осел". Це дві незуразні сили, інші характері, яким важко було в усьому себе розуміти.

Місіонеський район Євангельських Християн і Баптистів. У 1937-му році, на свято Трійці, наше

братство в Місіонесі врочисто відсвяткувало 10-ліття організованої євангельської праці. Врочистість відбулася при церкві на колонії Жапежу, де були покладені початки духовного життя нашого братства в Місіонесі. Вже тоді з нагоди святкування пройдених з ласки Господньої десяти років праці, в деяких братів зродилася думка поширити ту працю й зміцнити її через організування існуючих пляцівок у незалежні церкви, а церкви організувати в район. Під ту пору існували вже наші братні організації в Буенос Айресі, а також в Парагваю, хоч кожна з них була незалежна в своїй діяльності. Ідея ця росла й дозрівала, поки накінець 30-го січня 1938 року, на загальному членському зібранні церкви було винесене рішення, що всі існуючі відділи церкви Жапежу від цього часу автоматично стають незалежними церквами. На цьому ж зібранні було вирішено, щоб брата Василя Зубчука, довголітнього

Хор церкви Жапежу. Перший зліва сидить брат Іван Кондратюк — диригент

проводячого церкви, рукоположити на пресвітерське служіння. На жаль, з невияснених причин, це рішення церкви протягом всього життя брата В. Зубчука і його служіння не було виконане, не зважаючи на те, що брат займав становище проводячого церкви від самого початку духовної праці в Місіонесі аж до дня своєї смерті.

Організування району відбулося дня 20-го березня 1938-го року. Район був організований із чотирьох церков, а саме: церква-мати на колонії Жапезу, церква на колонії Лос Елечос, церква на колонії Флорентіно Амегіно і церква на колонії Гобернадор Лопез. Для району прийнято назву: Місіонеський Район Євангельських Християн і Баптистів. В склад управи району ввійшли такі брати: Василь Зубчук — голова, Гнат Дацюк — заступник, Йосип Болбин — секретар, Михайло Великий — помічник, Микола Янчук — скарбник, Макар Солтис і Андрій Піварчук — члени.

Вибрана братством районова управа належно взялася до праці. На своїх перших нарадах було поставлене питання браку диригентів по церквах. В деяких церквах прибулі ще з рідного краю диригенти вже постаріли й не мали того запалу до праці. Для цього були влаштовані диригентські курси, які й відбулися при церкві Флорентіно Амегіно від 30-го січня до 5-го березня 1939-го року. Викладачем на цих курсах був брат Андрій Піварчук, а вчилися на них такі брати: Омелян Савчук, Іван Боднарчук, Олександр Солтис, Олександр Дармохвал, Федір Семещук, Михайло Гуменюк, Фридрих Ковач та Василь Павлюк. Вони стали визначними диригентами і мали чудові хори, інші ще й сьогодні в різних місцях, куди завело їх життя, служать в ділянці співу для слави Божої. Дехто з тих перших курсантів відійшов у вічність, а що найгірше, дехто охолов в вірі й залишив Господа і своє братство.

Якраз під час диригентських курсів сталася

трагічна подія, якої не можна промовчати. Трагічно згинув при праці зрубів лісу брат Михайло Великий. Він прибув з рідного краю й поселився в колонії Флорентіно Амегіно, і з особливим запалом працював для Господа. Брат був помічником районного секретаря. Завжди був життєрадісний і готовий на кожному місці служити Господу і ближнім. Він був одним з тих братів, що були свідомі тієї правди, що Євангелію треба проповідувати для свого народу своєю рідною мовою. Залишив по собі тоді молоду дружину й дітей, якими братство належно опікувалося. Це була перша трагічна жертва серед нашого братства, і була вона болюча зокрема тому, що брата Михайла Великого всі дуже поважали й шанували за його здібності в ділі Господньому.

Євангельська молодь Місіонеського району

Наслідуючи приклада старших, наша молодь також мріяла про організування району гуртків молоді. На одній з нарад районової управи церков було це питання розглянене й вирішене позитивно. Дня 25-го березня 1940-го року був скликаний з'їзд молоді, на якому належно був організований із існуючих вже гуртків район. В районову управу ввійшли такі брати: Сергій Ошурко — голова, Яків Авдійчук — заступник голови, Сергій Квашко — секретар, Федір Семещук — скарбник, Іван Боднарчук — член.

Молодь, яка й до того вже працювала спільно, влаштовуючи великі літературні зібрання, спочатку під проводом старшого брата Вітика (німецького походження), а опісля під проводом брата Сергія Ошурко, тепер ще краще стала служити для Господа. Влаштовувались районні літературні зібрання, з'їзди молоді тощо. В таких програмах молоді виступали також церковні хори й оркестри. Взагалі про хори та про їх диригентів буде сказано більше в спогадах про життя та працю окремих церков. Однак тут слід згадати про те, що в ті часи особливо відзначувались своїм служінням хор церкви в Жапежу під проводом диригента брата Івана Кондратюка та хор церкви Флорентіно Амегіно, під проводом брата Омеляна Савчука.

Щодо музики, то, на жаль, в нас не було братів, які могли б організувати наші славні оркестри бандуристів, але дяка Богові, що були здібні брати, як брат Іван Освальд, що його музиканти звали "дядя Освальд" та брат Омелян Савчук, які положили початки духовної музики в Місіонесі. Брат Освальд був німецького походження, але народжений в Україні і він з особливим запалом і посвятою віддав себе для служення серед нашого народу. Він перший організував духовну оркестру при церкві Жапежу. Пізніше його стараннями були організовані такі оркестри при церквах Лос Елечос та Кампо Рока. В організуванні струнної оркестри перше місце належить братові Омелянові Савчукові, який вперше організував струнну оркестру при церкві Флорентіно Амегіно. Брат із вродженою здібністю завжди насолоджувався грою своєї оркестри не тільки віруючих своєї церкви, але також наші з'їзди, загальні зібрання тощо, де брат завжди був присутній зо своєю оркестрою та з нерозлучними цимбалами.

Особливо приємно згадати чудові концентрації недільних шкіл, які за вирішенням та вироб-

Перша струнна оркестра в Місіонесі при церкві Флорентіно Амегіно

Останній справа брат Омелян Савчук — капелмейстер. Перший зліва стоїть з гітарою бр. Володимир Савчук — теперішній працівник на українській духовній ниві

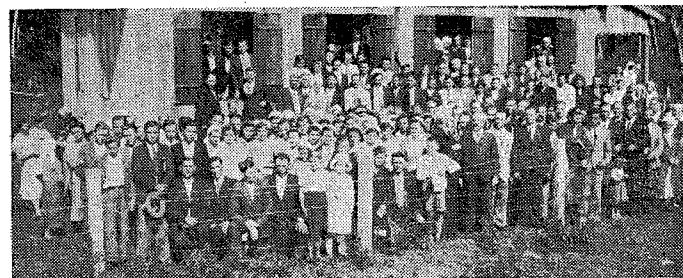
леною районом програмою відбувалися щороку. Кожна недільна школа виступала зо своєю власною програмою. Діти на "своєй" мові говорили вірші, оповідання тощо. Тепер всі вони вже в рядах дозрілої молоді, а то й старших і виконують по церквах різні обов'язки духовної праці між нашим народом. Мимоволі порівнюєш сьогоднішній час, коли такі ж самі концентрації відбуваються, на жаль, на них вже не чути своєї мови, а якщо чути, то дуже мало. Хочеться поставити питання: яка майбутність духовної праці серед нашого народу в Аргентині, якщо діти, його майбутність, вже не говорять мовою своїх батьків? Відповідь ясна: працю нашу чекає швидка й неминуха лік-

відація. Яка розумна є порада нашого поета Тараса Шевченка, який писав: "Учіться, брати мої, думайте, читайте; і чужого научайтесь, й свого не цурайтесь!" Відповідальність за майбутність нашого народу, яка залежить від виховання молодого покоління, повністю лежить на матерях, що з дитинства не прищиплюють для своїх дітей любови до народу своїх предків, їх мови та традиції, і таким чином молоде покоління, виростаючи, губиться для духовної праці між своїми людьми. А воно ж могло б бути корисним і принести велике благословіння для нашого народу.

Відвідини проповідника брата Івана Непраша. Набувши ваги районної організації, наше братство стало ширше й більше відоме за кордонами

Проповідник
І. Непраш

Богослуження в церкві Жапежу з нагоди служення брата І. В. Непраша

Аргентини. Воно почало нав'язувати листовні контакти з різними спорідненими духовними організаціями за кордоном з метою братньої духовної спільности. Це й було причиною того, що незабаром наше братство в Місіонесі мало приємність користуватися служенням братів з-за кордону. Першим дорогим нашим гостем був широко відомий і невтомний духовний працівник серед слов'янських народів, проповідник проф. І. В. Непраш, який прибув до Місіонесу 1-го вересня 1940-го року. Брат І. Непраш був першою ластівкою духовного контакту з нашим слов'янським братством за кордоном.

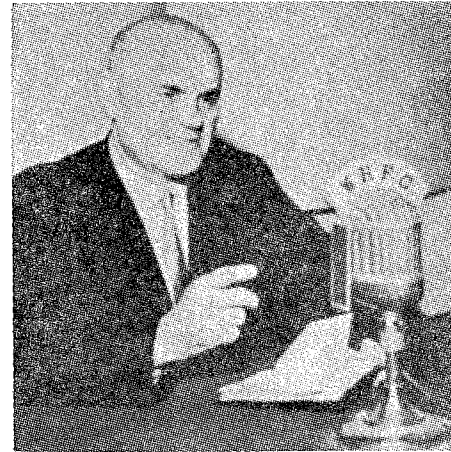
Брат І. В. Непраш пробув у Місіонесі більше місяць часу. Окрім чудових духовно-будуючих богослужень, він також провів по церквах біблійні курси для проповідуючих братів. Праця ця була особливо корисна і для багатьох вона послужила особливим благословінням.

Також через відвідини брата І. Непраша, в Місіонесі вперше прийшла можливість мати вільних робітників на духовній ниві, яка їх дуже потребувала. Завдяки місії брата І. Непраша, такі робітники потім були. Після свого від'їзду, брат Непраш завжди мав постійний листовний контакт з управою нашого братства, цікавився ростом і

проблемами праці і допомагав тій праці аж до свого відходу в вічність. Серед інших, автор цих спогадів мав також приємність з ласки Господньої бути в числі працівників на ниві Господній в Місіонесі з рамени місії бр. І. Непраша. Зокрема для мене було дуже приємно листуватися з братом й отримувати від нього завжди мудрі, підбадьоруючі поради.

Відвідавши українську колонію в Апостолес і її околиці, брат І. Непраш був особливо зацікавлений цим полем духовної праці. І вперше заходами і коштом брата Непраша в Аргентині була видана книжечка-брошура українською мовою під заголовком: "Божа відповідь на питання душі", яка вперше була розповсюджена серед українського населення не тільки на колонії Апостолес, але й взагалі в Місіонесі.

Відвідини проповідника, брата Петра Дейнеки. Незабаром після від'їзду брата Непраша, Місіонес відвідав також проповідник, брат Петро Дейнека. Прибув він на початку січня 1941-го року. Брат провадив зібрання більш евангелізаційного характеру, які завжди були багатолюдні й живі. Брат Петро Дейнека був короткий час в Місіонесі, але пізніше він багато разів відвідував місіонське братство. Відвідини брата Дейнеки були частіші тому, що вони були пов'язані з його працею в Біблійному Інституті в Аргентині. З цього Інституту, в якому деякий час працював відомий біблійний учитель, брат Мойсей Гітлін, вийшли деякі працівники, що сьогодні працюють на українській евангельській ниві. Жаль тільки, що переважаюча більшість градуантів тієї школи, будучи самі українцями, працюють серед свого народу чужою для нього мовою. Я дуже тішуся, коли Господь покликає того чи іншого брата з нашого народу на духовну працю серед інших народів, і натурально, що в такому випадкові працівник повинен і мусить вживати

Проповідник

П. Дейнека
проповідує по радіо

мови того народу, серед якого він покликаний працювати. Але як жаль, коли духовний працівник серед свого рідного народу вживає чужої для нього мови, щоб проповідувати йому святу Євангелію.

У зв'язку з працею в Біблійному Інституті, що на початку знаходився в Росаріо, а опісля в Буенос Айрес, Місіонес відвідували також інші брати, як Самуїл Февчук та його дружина Марія, Андрій Семенчук, Костянтин Левшеня з дружиною та інші викладачі. Завжди вони були корисні в поширюванні евангельської вістки, хоч проповідь їх була завжди в російській мові, за малими винятками.

Нова ситуація в наслідок Другої Світової Війни. Друга Світова Війна, що вибухла в 1939 році, раптом створила зовсім нову, непередбачену ситуацію в нашому житті. Насамперед вона стримала дальший наплив емігрантів. Західня Україна опинилася під новим окупантом — Советським Союзом, а через це українська еміграція в Місіонесі не тільки втратила контакт із Батьківщиною

через посередництво приїзду нових емігрантів, але також через все більш трудний і обмежений кореспонденційний зв'язок зо своїми рідними та близькими в Рідному Краю. Останні емігранти з українських земель під Польщею прибули в Місіонес в 1939 році. Вони залишили свою Батьківщину тоді, коли вже чорні хмари війни нависали над старою Європою. Залишившись без нового напливу віруючих українців з Рідних Земель, українська євангельська праця в Місіонесі стала набувати більше стабілізованого характеру. Тепер вона цілком залежала від проводу тих віруючих емігрантів та їхніх нащадків, що вже народились в Місіонесі, і які назавжди залишились господарити на чужій, аргентинській, червоній землі. Від них тепер залежало, чи український євангелізм в Місіонесі збереже вірність в служенні Господеві серед свого народу на чужині, свою мову, свою пісню та свою історію.

Війна в Європі та нова окупаційна влада в Західній Україні тяжко відбилися також на постаханні духовної літератури для нашого братства. До війни вся духовна література в головному постачалася такими євангельськими видавництвами: "Компас" в Лодзі, видавництво пастора Б. Геце в Варшаві, "Світло на Сході" в Вернігероде, Німеччина та інші. З початком війни все це обірвалося. Духовна праця почала терпіти через брак літератури. Українські віруючі в усій Південній Америці особливо тужили за своїм "Післанцем Правди" — друкованим місіонером в жовтому жупанику, який щораз більше став набувати серед віруючих щирих прихильників-читачів. Перестали приходити "Маяк", "Гость" та інші духовні журнали. Відчувся гострий брак співаників, книжок та журналів. Віруючих болюче вразила раптова перерва вісток із духовної праці на Рідних Землях, особливо при новій окупаційній владі. Душа затужила за духовним контактом-сполученням, що його

Недільна Школа при церкві Жапезу зо своїм учителем, братом Тимофієм Зельонко

віруючі відчували, читаючи перед тим журнали з Батьківщини, які розповідали про благословенну працю Господню серед нашого народу в Рідному Краю.

Перерва постійного, духовного контакту віруючих українців у Місіонесі з віруючими в Рідному Краю спричинилася до того, що незабаром нав'язали новий і тісний контакт з нашим братством у ЗСА та в Канаді. Военні події в Європі взагалі стали на перешкоді для євангелізаційної діяльності. Тому представники різних євангельських місій між слов'янськими народами скерували свої сили на слов'янські ниви в Південній Америці. Зовсім зрозуміло, що вони змушені були також звернути увагу на провінцію Місіонес в Аргентині, де замешкує численна українська еміграція і де вже провадиться квітуча євангельська діяльність. Розглядаючи поміч закордонних місій в духовній праці серед нашого народу в Місіонесі, слід зазначити, що насамперед Місіонес відвідав і

почав матеріально помагати деяким братам-проповідникам проф. І. В. Непраш — директор місії “Російська Місійна Служба”. Після нього відвідав Місіонер і також почав допомагати в праці бр. П. Дейнека — директор місії “Слов’янське Місійне Товариство”. Значно пізніше, вже по закінченні війни, розпочало свою духовну працю, через бр. Ів. Петраша, наше братство із Канади. Ще пізніше українська євангельсько-баптистська праця вийшла на належну й незалежну від кого-будь дорогу через початки діяльності Українського Місійно-Біблійного Товариства у ЗСА, яке найперше стало підтримувати місіонера бр. М. Бахора. Але про це більше буде мова далі. Опісля також серед нашого народу стали працювати інші місії, а це: “Інститутська Біблійна Місія”, директором якої є д-р В. Войта та місія бр. І. Біллестера. Наше братство з Північної Америки також стало постачати для духовної праці різну духовну літературу, а це: співаники, книжки та журнали. Року 1942-го вперше появився в Місіонесі журнал “Християнський Вісник”. Його дуже радо зустріло наше братство. На початку до певного часу він заповнив прогалину, яка була створилася через припинення “Післанця Правди”. Тепер “Християнського Вісника” можна зустріти в Місіонесі в багатьох віруючих родинях. Поновлення видання “Післанця Правди”, який по війні почав виходити в місті Честері, ЗСА, наше братство прийняло, як дійсне чудо Боже. Обидва ці журнали вважаються серед віруючих в Місіонесі експонатами українського євангелізму. Також слід зазначити, що в часі війни появився в Місіонесі український духовний співаник під назвою: “Християнський співаник”, що був виданий в Канаді.

У цих нових умовах духовної праці, свідомі свого особливого становища та християнського завдання, наші передові брати відкрито й становчо зайняли відповідну позицію в новій ситуації.

Як християни і як українці, вони надто болюче переживали все те, що діялося в Україні, а особливо турбувалися долею віруючих там. Просочувани новинки з поза залізної заслони повідомляли про тяжку долю нашого народу під советською окупацією, і в наших богослуженнях можна було чути гарячі молитви, орошені рясними слізьми, що підносились до Престолу ласки Господньої за віруючих на Батьківщині і за весь Рідний Край.

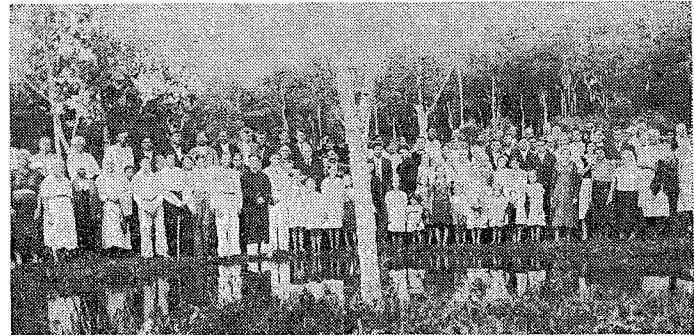
1941 рік приніс знову нову несподіванку. Гітлер своїм “бліцкригом” окупував Україну. Наш народ знову опинився в новій ситуації. Ніхто тим не тішився, тому що тут на волі було відомо про хижацький характер гітлерівської політики. Стали надходити чутки про терпіння нашого народу від нового окупанта. Серед української еміграції появились свідомі й несвідомі агенти, що з великим зусиллям проводили різні збірки, підписували бланки на користь червоної армії для визволення України. Збирали грошові датки “на чоботи”, на “червоний хрест” та на багато чого ін-

Провідник
Іван Петраш

шого. Українські євангелики в Місіонесі рішуче ставили спротив усяким таким збіркам, і не брали в них жодного уділу, не зважаючи на гострі погрози з боку тих, що такі збірки переводили. Чому? Не тому, що вони були глухі, чи не чутливі до долі свого народу. Ні! Вони всім серцем і душею відчували страждання, що їх переносили вояки, народ, а навіть невинні діти. Але єдиною ефективною допомогою в цьому горі, віруючі рахували лише ревну молитву до Бога. Всі ж ті збірки, заклики, підписи віруючі рахували лише як політичні заходи світового комунізму, а тому всього того вони уникали, як далекого й чужого. І аж опісля виявилось, як мудро наші передові брати провадили цю справу. Багато разів аргентинська влада турбувала навіть невинних людей лише тому, що вони виявилися на таких бланках, які попалися в руки аргентинської влади.

По закінченні війни та перемоги союзних військ над гітлерівською Німеччиною, українське євангельське братство у Місіонесі зустрілося з новою проблемою. Скрізь між українською еміграцією повелась сильна агітація за повернення на Батьківщину. Агітація ця провадилась настирливо також в Місіонесі. В інших провінціях Аргентини, на жаль, навіть серед нашого братства багато було таких, що підпали під цей згубний вплив "патріотизму". Вони негайно пішли міняти свої польські пашпорти на советські і таким чином добровільно ставали громадянами советської країни, а разом з тим комуністичними симпатиками. Старші брати українського євангелізму в Місіонесі відразу зайняли тверду позицію у відношенні до всіх тих, що бажають прийняти советське горожанство. Навіть на одному з своїх з'їздів, братство винесло резолюцію, яка казала, що членами церкви не можуть бути ті, хто добровільно беруть советські пашпорти. Пізніші події повністю виправдали таке становище нашо-

Хрищення в Українській Єв.-Баптистській Громаді на колонії Лос Елечос. Між кандидатами бр. В. Зубчук.

го братства. У Місіонесі були лише одиниці з віруючих, що поміняли були своє горожанство на советське. Деякі з них пізніше виїхали в Україну, а дехто з ласки Божої повернувся назад до Аргентини, зазнавши того всього, про що брати зо слізьми раніше розповідали.

Після капітуляції Німеччини багато нашого народу, а між ним чимало віруючих, опинилися поза межами Рідного Краю, роз'їхавшись по різних країнах вільного світу. Однак Місіонес не збагатився приливом нової емігрантської крові. В Аргентині існували деякі обмеження щодо приїзду "діпістів", що при віддалені провінції Місіонес від столиці створювало труднощі для заходів на вироблення документів.

Дещо із статистики сорокових років. Хтось сказав, що статистика говорить: Які ми є? Скільки нас є? Куди ми йдемо? Отож, для того, щоб зробити порівняння духовної праці сучасного з минулим, подаю деякі данні із 40-вих років духовної діяльності серед українського євангельського руху в Місіонесі.

На районному з'їзді Місіонеського братства, який відбувся в 1941 році, звітовано, що в райо-

ні існує чотири організовані громади, з наявністю в них 286 членів. Існує чотири організованих гуртків молоді, в яких зареєстровано 82 члени. Чотири недільні школи з реєстром в них 133 учнів. За рік прийнято через святе по вірі хрищення 39 душ із новонавернених. Окрім центральних церков, зібрання провадились у відділах: Обера, Кампо Вера, Трес Капонес та інші.

Звіт на з'їзді 1942 року дав такі висліди: церква Лос Елечос нараховує 137 членів, Жапезу — 71 член, Флорентіно Амегіно — 61 член, Гоб. Лопез — 37 членів. Всіх членів в районі 306. За рік відбулось 7 хрищень. Прийнято через хрищення 36 душ. Зібрання провадяться в 11 різних місцях. Молоді нараховується в районі 108 душ. Недільні школи мають 155 учнів.

Подані данні 1941 і 1942 років дають найвищий рівень духовної праці серед нашого народу в каденції 40-вих років. Наступні роки, в наслідок різних духовних переживань, про які мова нижче, дуже понизили статистику духовної праці. Сьогодні численність церков і членів стоїть значно вище, однак, коли б порівняти кількість церков, їх економічний стан, тощо, то прийдеться зробити висновок, що духовна праця, розпочата в 1925 році, виглядала багато краще в 1941 чи 1942 роках, як вона виглядає тепер. Колись чотири церкви провадили працю в 11-х місцях. Сьогодні 12 церков т. зв. слов'янського братства, яке складається з українського народу, далеке ще до того, щоб досягнути хоча б десятої долі тих зусиль і тієї праці, яка була тоді. Отож, слід подумати над сухими виводами статистики й належно на це зареагувати. Умовини до праці сьогодні багато кращі, як вони були в 40-х роках. Сьогодні більше машин, кращі дороги, кращий економічний стан віруючих. Тоді яка причина, що рівень праці нижчий? Відповіді будемо шукати при

Вінчання бр. Олексія Макара із с. Настею Авдійчук на кол. Флорентіно Амегіно

Божому світлі кожен в собі. А знайти її конче треба.

Смуток серед радості. Приємно згадувати все те, що світле, радісне та захоплююче. Однак, в житті кожної людини, а також в житті громади можуть бути приливи і відливи, піднесення й упадки. Господь не бажає бачити в житті Його дітей нічого негативного, але Він допускає труднощі й переживання, коли люди не пильнують, або збочують з Його дороги. У цих рядках з білля серця мушу згадати те, що наше братство пережило в роках 1942-1945.

Як уже було зазначено, 1942-й рік був одним із найбільш благословенних років у духовній праці серед нашого народу в Місіонесі. Через непильність народу Божого, ворог часто шкодить праці Господній власне тоді, коли вона знаходиться в найкращому розквіті. Ще в Старому Заповіті сказано: "Ловіть нам лисиці, лисенята маленькі, що ушкоджують нам виноградники, виноградники ж наші — у цвіті" (П. Пис. 2: 15). Через вплив посторонніх місій на деяких передових

братів, між нашим братством постало непорозуміння щодо організаційної приналежності праці нашого Місіонерського району. В наслідок цього, між братством постало два протилежних і, на жаль, ворожих таборів. Дійшло до того, що в однім молитовнім домі відбувалися два богослуження. Таке становище дуже тяжко впливало на нашу молодь, яка згіршилася і багато-хто відійшов. Коли ретроактивно дивитись на минулі події, то доводиться визнати вину обох сторін, що по-братньому не могли знайти спільної мови, щоб уладити непорозуміння. Багато було смутку, сліз і молитов. Господь однак вислухав молитви і відповів на них.

У 1945 році був скликаний особливий з'їзд задля примирення братства у Місіонесі. На з'їзді були присутні брати гості: В. Кобак з Уругваю, Г. Березко та А. Дмитріюк з Буенос Айрес і Мих. Пасічник та Е. Курилович з Парагваю. Господь вжив братів гостей для того, щоб розв'язати непримиримість поміж братством, і встановити знову втрачену єдність у праці Господній. Таким чином задуми ворога були ще раз зруйновані.

Однак, яка велика шкода, що ця темна сторінка є на праці нашого українського евангелізму в Місіонесі, і ніхто не всміє її викреслити. Це свідчить нам про те, як обережно нам треба поводитися один з одним, щоб не викликати непорозуміння, яке потім може принести гіркі та небажанні наслідки. Тому заздалегідь треба вилюбувати тих "лисень" найперше в своїх власних думках, а також з-поміж братства, щоб опісля не оплакувати гіркими слізьми того, чого вже ніколи назад не можна вернути.

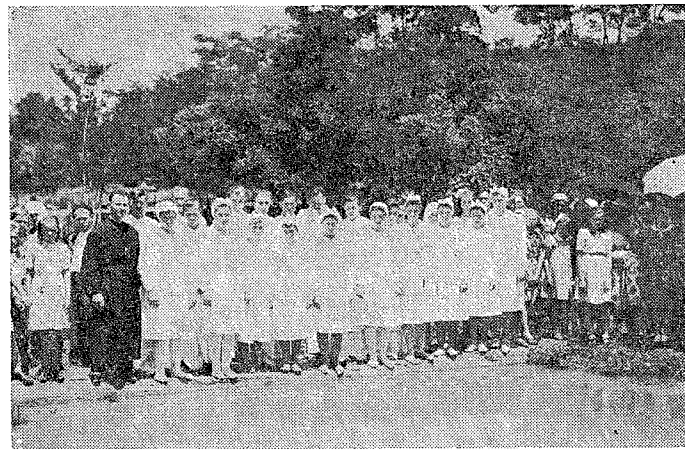
Заходи поширення евангелізації серед нашого народу в Місіонесі. Через тяжкі духовні переживання, про які мова вище, на спеціальних нарадах братства було прийнято рішення переміняти назву нашої праці із районного об'єднання

на союз. Таким чином з 1942 року постав Союз Євангельських Християн і Баптистів у Місіонесі, як організаційна і ні від кого незалежна одиниця.

Незабаром після цього було вибрано союзним працівником брата Й. Болбина, який спочатку отримував матеріальну підтримку від місцевого братства, а опісля — від місії бр. І. В. Непраша. Брат працював в церквах союзу, а також відвідував далекі колонії, як: Ванда, Ельдорадо, Лянус та інші, де живе українське і польське населення. З деяких причин, брат Болбин пізніше зрезигнував з цього служення.

Також через посередництво бр. І. Петраша був покликаний на духовну працю серед українського народу бр. О. Макара. Однак, по короткому часі цей брат також зрезигнував з праці.

У місяці березні 1947 року покликано бр. В. Цимбалістого для праці серед нашого народу в Концепсьон де ля Серра. Брат деякий час працював від УМБТ в Канаді. В Концепсьон де ля

Хрищення в Укр. Єв.-Баптистській Громаді на колонії Жапежу. Хрищення звершає бр. Д. Семечук.

Серра, вже була маленька громада віруючих, яка постала там в наслідок евангелізації, проведеної братами: Т. Назаруком, М. Солтисом, Й. Сотнічуком та іншими. Брат В. Цимбалістий через деякий час також залишив працю в Концепціон де ля Серра, але пізніше вернувся до неї вже з рамени Слов'янського Союзу.

У місяці березні 1947 року до Місіонесу переселився також відомий на слов'янській ниві проповідник бр. Я. Валл, який в головному працював у Місіонесі між німцями, але також служив і для нашого народу. Служіння брата Валла завжди було благословенне. Брат Валл залишив Місіонес лише в 1958 році, незабаром перед своїм відходом у вічність.

Союз Євангельських Християн і Баптистів у Місіонес, як духовна незалежна організація, відчував на собі відповідальність та обов'язок за евангелізування нашого розпорошеного на чужині народу. Тому, в силу своїх духовних і матеріальних спроможностей, він робив усе можливе, щоб поширювати Христову Євангелію між нашими людьми як в близьких околицях, а також в дальших провінціях Місіонесу. Церкви нашого Союзу, яких тоді було 6, хоча і не мали своїх кваліфікованих і вільних від праці служителів, але вони були добре зорганізовані, мали свої гуртки молоді, недільні школи, хори, оркестри тощо, що спричинялось до зміцнення духовних сил самих церков та заохотою до евангелізації. Молодь, на чолі із старшими братами залюбки звершала довгу подорож з хором чи оркестрою для того, щоб принести комусь благословення через євангельський спів і музику. Ті подорожі були дещо вигідніші від початків духовної праці, але вони були ще дуже далекі від подорожі автобусами по асфальтовій дорозі, які прийшли вже пізніше. Подорожі ці відбувалися в найкращому випадко-

ві тягаровими машинами по дуже невігідних лісових дорогах.

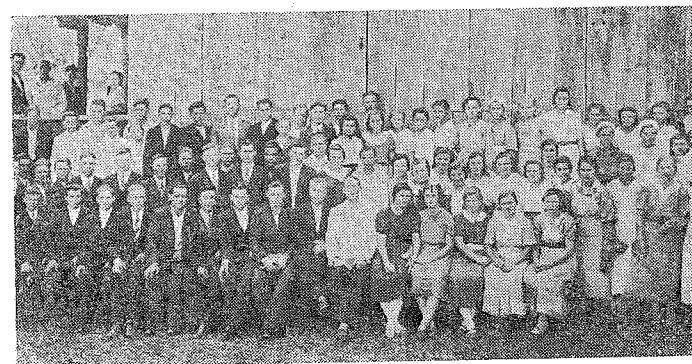
Така евангелізаційна діяльність нашого Союзу сягала не тільки близьких відділів, які обслуговувались місцевими найближчими церквами, але вона також поширювалась значно дальше, як: Концепціон де ля Серра, на півдні нашої провінції, де вже була маленька групка віруючих, і яку чергово відвідували церкви зо своїми хорами. Також прикладалося зусилля, щоб досягнути словом Євангелії далеку колонію Ванда, що лежить на півночі провінції. Перед останньою війною Польща силкувалася населити цю колонію польським населенням, а тому емігранти мали особливі рекомендації ще з Польщі на поселення в цій колонії. Окрім поляків, тут також замешкало багато наших людей. Отож, евангелізація цієї колонії часто була для нашого Союзу ніби "македонський клич". За рішенням нашого братства кілька разів був посланий туди брат Й. Болбин, місіо-

Недільна школа при Укр. Єв.-Баптистській Церкві в Гоб. Лопез. В центрі зліва бр. П. Лисюк

нер нашого Союзу, який сів там Боже Слово для поляків і для українців. На жаль, ще й досі немає там громади віруючих з нашого народу, хоча й є окремі душі, які туляться по аргентинських церквах та тужать там за своїм рідним словом та піснею. Були навіть заходи з боку Місіонського Союзу відвідати із словом Євангелії українські поселення в дальших провінціях, як: Чако та Формоза, де живе багато нашого народу. Місіонером від нашого Союзу, і завдяки матеріяльній допомозі УМБТ в Канаді, був визначений молодий брат Олексій Макара, який і відвідав з проповіддю Євангелії ці провінції. Однак цей здібний молодий брат незабаром заломився в своїй праці, не витримавши зломанішої критики з боку тих християн, що вважають “неблагорозумним” проповідувати Слово Боже та служити Богові на своїй материнській мові. Однак факт залишається фактом, що наше місіонське братство вже тоді думало про духовну працю серед нашого народу своєю рідною мовою. Таким чином українське євангельсько-баптистське братство в Місіонесі може претендувати на право першенства в започаткуванні духовної праці нашою рідною мовою.

Ще одна спроба — Слов'янський Союз Євангельських Християн і Баптистів Ла Платських Республік. Українська еміграція на південно-американському континенті найбільше поселилася в таких країнах: Аргентина, Бразилія, Парагвай, Уругвай та Венецуела. Тому, що країни — Аргентина, Парагвай та Уругвай географічно лежать в зоні найширшої ріки Південної Америки — Ла Плати, то ці країни прийнято називати Ла Платськими Республіками. Користаючись географічним зближенням цих країн, та наслідуючи приклада еспаномовних баптистів, наше братство завжди намагалось об'єднати духовну працю цих трьох країн,

З'їзд євангельської молоді в Місіонесі

В першому ряді сидять останні зліва направо брати:
С. Ошурко та Т. Зеленко — провідники молоді

хоча до цього завжди зустрічало чималі перешкоди та труднощі.

Духовна праця в цих трьох країнах з самого початку мала три осередки, а саме: Буенос Айрес, Місіонес та Парагвай. В Уругваю, хоча є чимало наших людей, а серед них також існують церкви нашого братства, однак близька віддаль від Буенос Айресу завжди приваблювала ці церкви до центру в Буенос Айресі. У Буенос Айресі — столиці Аргентини, духовна праця серед нашого народу з самого початку почала розвиватися в дві різні течії, а саме: Євангельських Християн — Баптистів і Євангельських Християн. Всі спроби і старання, щоб об'єднати ці два євангельських рухи в один, були даремні. Обидві ці євангельські течії продовжували свої окремі духовні напрямки і продовжують їх аж досі. У Парагваї, країні, яка межує з аргентинською провінцією Місіонес, куди наше братство з Рідних Земель прибувало також з різних євангельських деномінацій, віруючі знайшли спільну мову для того, щоб організувати один союз, який спочатку мав назву: Христи-

янський Союз в Парагваю. В Місіонесі, куди також приїздили віруючі з різних союзів у Польщі, праця провадилася під однією назвою: Євангельських Християн і Баптистів. У наслідок цього, духовна праця серед нашого народу в цих трьох країнах була розбита на чотири різні організації, а саме: Союз Євангельських Християн — Баптистів з центром в Буенос Айрес, що охоплював окрім столиці й околиць також провінції: Санта Фе, Мендосу та Уругвай; Союз Євангельських Християн, також з центром у Буенос Айресі, охоплював окрім столиці провінції: Чако, Формозу та Кордобу; Християнський Союз в Парагваю, що гуртував братство, яке замешкувало в Парагваю, і накінець — Союз Євангельських Християн і Баптистів у Місіонесі, який об'єднував братство цієї провінції. На протязі історії духовної праці в цих країнах були спроби об'єднати все братство в один союз, але цієї мети не можна було досягнути.

Року 1947-го, на одній із своїх нарад, що відбулася 12 жовтня, Управа Союзу Євангельських Християн і Баптистів рішила звернутися ще раз із закликом об'єднати всі чотири Союзи в один. Головою Союзу тоді був Макар Солтис, секретарем брат Борис Гулавський. В імені нашого місіонерського братства вони розіслали заклика до всіх чотирьох Союзів і скликали з'їзд, який відбувся в дні 3-7 грудня 1947 року в Обері, провінція Місіонес. З'їзд відбувся в приміщенні церкви аргентинських п'ятдесятників в Обера. На ньому було 92 делегати, які репрезентували всі чотири Союзи. Найбільша делегація була з Місіонес, — 45 зареєстрованих делегатів. Окрім представників від чотирьох Союзів, було також два делегати від Російського Євангельського Товариства (місія бр. Дейнеки), та один із Бразилії. Також був почесним гостем-делегатом голова Баптистської

Конвенції Ла Платських Республік, пастор проф. С. Канкліні.

Урочисте відкриття З'їзду відбулось в середу 3-го грудня в год. 10-й ранку. Після молитовного богослуження приступлено до ділової частини З'їзду. На голову З'їзду вибрано бр. С. Бендаса з Бразилії, на секретаря бр. Івана Бахора від Євангельських Християн. В члени дорадчого комітету ввійшли брати: Макар Солтис, Борис Гулавський, Микола Солтис, Омелян Курилович, Олександр Собічевський, Арсеній Будкевич та Костянтин Левшеня.

Доповідачами в справі створення одного Союзу виступали: Макар Солтис — голова Союзу Євангельських Християн і Баптистів у Місіонесі, Омелян Курилович — голова Християнського Союзу в Парагваю, Олександр Собічевський — голова Союзу Євангельських Християн Баптистів, Арсеній Будкевич — голова Союзу Євангельських Християн та Костянтин Левшеня — представник

Хор Укр. Єв.-Баптистської Громади в Гоб. Лопез.
Направо стоїть диригент бр. А. Піварчук

Російського Євангельського Товариства у Південній Америці. Окрім того, з доповідями виступали численні делегати від церков. З доповідей представників Союзів та Церков загалом випливало два головні напрямки, — зліквідувати всі чотири Союзи і створити один, а другий напрямок, — зберегти незалежність всіх чотирьох Союзів та створити координаційний комітет для співпраці всіх Союзів.

Після всебічної дискусії поставлено три пропозиції. Перша бр. А. Будкевича — організувати Союз Союзів, й приготувати ґрунт для цільного злиття всіх чотирьох Союзів. Друга пропозиція бр. А. Собічевського — зліквідувати всі чотири Союзи й створити один, і третя бр. Г. Березко — з огляду на те, що Союз Євангельських Християн виніс рішення організувати Союз Союзів, а не злиття всіх Союзів в один, то об'єднати лише три Союзи, залишивши Союз Єв. Християн. Брат А. Собічевський здійняв свою пропозицію і голосовано тільки за дві. За пропозицією бр. Будкевича було 33 голоси, за пропозицією бр. Березко — 55 голосів. Таким чином з трьох Союзів був створений один, а бувші Союзи автоматично перетворилися в районів Об'єднання Союзу. Союз Євангельських Християн лишився окремо, продовжуючи свою діяльність аж до сьогодні. Пізніше найбільша церква того Союзу в Буенос Айрес розділилася і більшість членів прилучилися до Об'єданого Союзу. Союз цей прийняв назву: Слов'янський Союз Євангельських Християн і Баптистів Ла Платських Республік. Назва виправдовуюча тому, що членство церков Союзу походить з різних слов'янських народів, але серед них щонайменше 90 відсотків — це українці. На жаль, як тоді при організації Союзу, так і тепер надусім переважає російська мова й російський дух...

Управа Союзу була вибрана з представників від усіх бувших трьох Союзів. Вона складалася

Д-р Мойсей Гітлін

з таких братів: Микола Солтис — голова, Омелян Курилович та Мирон Пастушок — заступники голови, Олександр Собічевський — секретар, П. Палейко — помічник, Микола Янчук — скарбник, Г. Прокопчук та Г. Березко — заступники. Довгоміряне "єдинство" таким чином хоча частинно було досягнуте, і духовна праця серед нашого народу в країнах Ла-Платських Республік зілялася в одно, залишивши окремо Союз Євангельських Християн.

Районове Об'єднання Євангельських Християн і Баптистів у Місіонесі. Перетворившись із Союзу в район, наше братство в Місіонесі вибрало першу районову управу, яка складалася із таких братів: Й. Сотничук — голова, М. Солтис — заступник, О. Макара — секретар, Т. Зубілевич — заступник, члени — проводячі церков: Д. Семе-

шук, Мик. Солтис, Мик. Янчук та Я. Прихода. Окрім того в члени Управи входили такі брати: А. Шмандюк, П. Загурський, П. Поліщук, В. Корнійчук, О. Марчук, П. Гриценюк, П. Шулепа та Б. Гулавський. Багато із них сьогодні вже з Господом, а ті, що в живих, з ласки Божої, служать Йому.

Незабутнє служення брата Мойсея Гітліна. Наше братство в Місіонесі рахує за великий привілей, що воно мало нагоду користатись тут на чужині служенням дорогого в Христі брата й учителя — д-ра Мойсея Гітліна. З нагоди свого служення в Слов'янському Біблійному Інституті в Аргентині, брат відвідав також в 1946 році провінцію Місіонес. Як евангеліст, він захоплював численних слухачів, які завжди збиралися його слухати на наших богослуженнях. Окрім загальних богослужень, брат М. Гітлін влаштовував по церквах особливі бесіди для членів.

Пригадується дощева погода, коли дуже важко було братові Гітлінові переїхати з одної колонії на другу. Довелося тоді братові їхати возом, верхи конем, довелося переїздити мостом, а також вброд через річку. Але бадьорий дух брата Гітліна все перемагав, щоб вчасно, чи навіть з опізненням, але таки дістатися на призначене місце. Старші брати і сестри знали брата ще з Рідного Краю, а молодь, яка народилася вже на чужині, мала нагоду з ним познайомитися та почути з його уст евангельську науку. Відвідини брата М. Гітліна дійсно незабутні для нашого братства в Місіонесі.

Колпортерство. Розповсюдження духовної літератури, а зокрема книг Св. Писання, — це одна з дуже важливих ділянок праці на ниві Господній. Наше братство завжди вважало цю ділянку праці дуже важливою. Воно визначало окремих братів, які могли б зайнятися цим благословеним служінням. Ще на початку духовної праці іні-

ціатором розповсюдження духовної літератури був, сьогодні вже старенький і хворий, брат С. Глеб. Пізніше для цього були вибрані ще деякі брати, між ними і автор цих спогадів. Однак, найбільш діяльними працівниками в розповсюдженні духовної літератури з рамени місіонерського братства були такі брати: Терентій Назарук, який був уповноважений місіонерським районом, як представник духовної літератури на Місіонес. Брат розповсюдив серед наших людей, віруючих і невіруючих, тисячі примірників духовної літератури, зокрема літератури нашою рідною мовою. Слід також підкреслити важливу працю, що її деякий час виконував з рішення нашого району брат Т. Коростинський, як колпортер Біблійного Товариства. Брат Коростинський — досвідчений колпортер ще з України, на свої старші вже роки забажав пригадати на чужині свої молоді літа і свою колишню працю, ходив з книгами Святого Письма від хати до хати. Однак старший вже вік, а також інші обставини були причиною, що брат Коростинський не довго служив у цій любій для нього праці.

Брат І. Петраш з віруючими в дорозі до хрищення

Перше рукоположення в Місіонесі. Вище було згадано, що на самому початку наше братство в Місіонесі мріяло про рукоположення достойних на пресвітерське служення братів. На жаль, довші часи братство не могло здійснити своїх бажань. Не маючи рукоположених братів, хрищення, вінчання та інші церковні акти виконувалися проводячими громад. Перше рукоположення на пресвітерське служення серед нашого місіонеського братства відбулося з вирішення Оберівської Євангельсько-Баптистської Церкви дня 4-го лютого 1951-го року. Кандидатом на рукоположення був з ласки Господньої та через Його покликання автор цих спогадів. Цей благословенний для мене день діє за початок унормування церковного життя серед нашого братства у Місіонесі. З того часу аж до 1961-го року всі церковні акти, за винятком Вечері Господньої, виконувалися автором цих спогадів. Урочистість рукоположення відбулася в Оберівській церкві при служенні братів-проповідників: С. Канкліні, В. Крейхед, П. Дейнека та Ч. Портер. Пізніше в Місіонесі були рукоположені на пресвітерське служення брати В. Цимбалістий та Г. Прокопчук, які досі виконують пастирське служення в слов'янських церквах Місіонеського району.

Служення місіонера бр. В. Крейхеда. Року 1948-го прибув до Південної Америки для духовної праці серед слов'янських народів місіонер, брат В. Крейхед. До другої світової війни брат Крейхед працював на духовній ниві серед нашого народу в Бесарабії, яка тоді була під Румунією. У Південній Америці він працював з рамени Південно-Американського Союзу Баптистів у ЗСА. Своім осідком праці брат Крейхед вибрав місто Енкарнаціон в Парагваї, яке було на кордоні з аргентинською провінцією Місіонес. Таким чином брат мав під своїм особистим доглядом працю в Парагваю, а також в нашій провінції.

Зараз таки після свого приїзду брат Крейхед побачив пильну потребу в підготовленні молоді для духовної праці. Для того він пропонував Слов'янському Союзу Єв. Хр. і Баптистів Ла-Платських Республік зорганізувати в місті Енкарнаціоні Біблійні Курси з розкладом навчання на три роки, по два місяці кожного року. Фінансово ці курси залежали від американської місії, а наше братство покривало дуже маленьку долю. Адміністративно вони залежали від нашого братства, яке повинно було дати і учнів і учителів. Факультет складався з таких братів: В. Крейхед, Яків Валд та Г. Березко. Мовні предмети викладали брати: М. Янчук — українську мову, П. Паберс і Е. Курилович — російську, Г. Прокопчук — іспанську. Шкільна Рада очолювалася головою Союзу, становище яке тоді займав автор цих спогадів.

Слід підкреслити, що брат М. Янчук тоді вже працював в нашому братстві як місіонер серед нашого народу від УМБТ в Канаді. Мовні предмети були вільні і кожен студент добровільно брав мову, яку він бажав. Студенти в переважачій більшості були українці, тому брат Янчук дбав про те, щоб всі українські студенти вивчали свою українську мову. Настирливі домагання брата Янчука створили в Шкільній Управі непорозуміння, і як наслідок цього натиск на те, щоб брат Янчук вивчав нарівні з викладачами російської мови всі предмети курсів. Брат на це не погодився, вважаючи це натиском згори і залишив виклади на курсах. Після брата Янчука українську мову на курсах викладав брат Іван Семенчук (із п'ятдесятників).

З Місіонесу на цих курсах були такі студенти: Дмитро Сотничук, Василь Гриценюк, Анна Головатий, Ліда Зубілевич, Соня Назарук, Наталія Ривака, Микола Ривака та інші. Курси ці спричинились до більшої активності та система-

тичності в праці серед гуртків молоді та недільних шкіл. Тепер деякі брати з колишніх курсантів займають важливі становища в духовній праці церков та об'єднань.

Окрім того, брат Крейхед намагався помагати нашій духовній праці фінансово. Однак система була така, щоб церква чи Союз зо свого боку також частинно підтримували свого працівника. Зусиллями брата Крейхеда було винайняте вигідне приміщення для Богослужень церкви в місті Обера. Також винайнято залю для Богослужень в Посадас, столиці провінції Місіонес, де раніше відбувалися Богослуження в приватному помешканні. Праця в Посадас була відділом церкви Обера. Також спочатку брат помагав фінансово Оберівській Церкві в утриманні її пастора. Служення це в Оберівській Церкві виконував автор цих спогадів. Він також частинно підтримував союзного місіонера в Концепсьон де ля Серра, брата В. Цимбалістого. Праця в Концепсьон де ля Серра до її zorganizовання в незалежну церкву також була відділом церкви в Обера.

Можливо тут місце сказати декілька слів щодо праці в Концепсьон де ля Серра. Читач при-

Укр. Єв.- Бантистська Громада на кол. Гобернадор Лопез. Перший зліва стоїть бр. І. Борщ, у верхньому ряді останні зліва стоять брати: П. Лисюк і І. Клеха.

гадує, що ця місцевість вже в тридцятих роках була навідувана братами із "лісів", як там говорили. Колонія ця заселена першими українськими емігрантами в Місіонесі. В наслідок зроблених нашим братством зусиль, кількох душ там прийняли Боже слово. Таким чином постала там наша місійна станція, куди завжди доїздили брати. Населення тієї колонії й околиць було з Галичини, а тому російська мова для них була зовсім чужою й незрозумілою. Постійною метою нашого братства було те, щоб поставити там такого брата-проповідника, який би належно обслуговував це поле. Коли наше українське братство почало поширювати свою працю через свої місії, то Союзний Комітет на одному із своїх засідань підняв питання, щоб вислати в цю околицю брата В. Цимбалістого з рамени Союзу і таким чином зберегти цю околицю в союзній спільноті. Так і сталося. Брат В. Цимбалістий року 1950-го прийняв там духовну працю з осідком в місті Концепсьон де ля Серра. Праця його сягає й довколишніх околиць. Жаль тільки одного, що беручи під увагу чисто галицьке населення цієї околиці, праця там іде з великими труднощами тому, що очолює її Слов'янський Союз. Коли ж приїздять туди провідні робітники того Союзу, то проповідують Євангелію російською мовою, яка є чужою й далекою для галицького населення.

Брат Крейхед провадив свою працю в Місіонесі до 1957-го року, коли адміністративно вона перейшла до місіонера бр. Г. Грейвса. Незабаром після цього брат Крейхед зо своєю дружиною залишили Парагвай, від'їхавши до ЗСА на заслужений відпочинок.

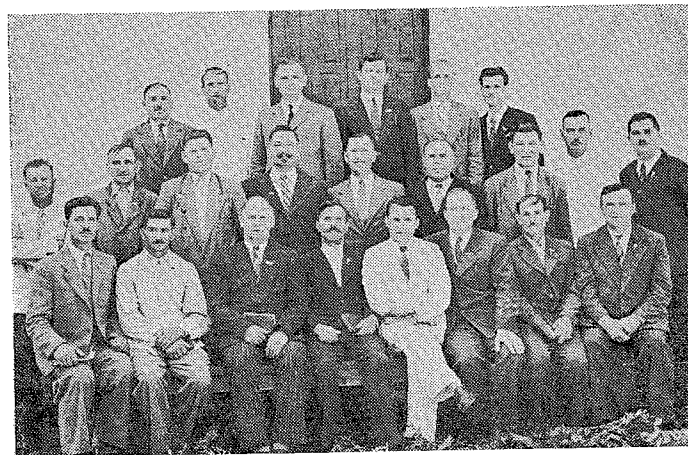
Ще одна місійна станція. Вдovж провінції Місіонес, гірним її хребтом, тягнеться шлях, який веде до ще не експлуатованих лісів на півночі. Наростаюче молоде покоління старої еміграції, як також пізніша еміграція, щораз далі й далі від-

далялись, шукаючи нових можливостей для господарства. Вони займали дрімучі ліси, які незабаром наполегливою працею й мозолістими руками рільника перетворювались в квітучі господарства. Так поставали нові колонії з переважно українським населенням, як: Кампо Гранде, Арістобульо дель Валле, Дос де Мажо та інші.

Наше братство в Місіонесі почало думати також про евангелізацію цих нових колоній. На другому районному з'їзді, який відбувся в дні 31 грудня 1948 р. по 2 січня 1949 р., було вирішено відкрити в Кампо Гранде місійну станицю. Місіонером покликано брата П. Паберса, з нової еміграції. Підтримка брата Паберса на початку повністю залежала від місіонеського району. Потім підтримку перебрала союзна каса.

Праця була розпочата у винайнятому районі приміщенні при самому головному шляху. Будинок скоріше був подібний до курятника, ніж до місця на Богослуження. Але старанням брата Паберса, він був приведений в належний порядок, обсаджений квітами, через що став привабливим для очей проходячих, чи проїжджаючих цим шляхом. Вивіска на будинкові казала, що там відбуваються евангельські Богослуження. Так почалася духовна праця з рамени нашого місіонеського братства ще в одному місці серед наших людей.

Умови праці були тяжкі. На старих колоніях люди вже були забулися про піонерське життя в лісах, а тут братові Паберсові довелося пережити всі невгоди та труднощі початкового господарства в лісах. Докучливі мушки, "пікі", гаддя тощо докучали й кожної хвилини загрожували для життя. Та брат Паберс не переймався всім тим, а самовіддано виконував свою працю. Ходив від хати до хати, свідкуючи про Христа-Спасителя та роздаючи евангельську літературу. В наслідок такої тижневої праці брат тишився тим, що в неділю з різних сторін, вузькими лісовими доріжками ви-

Делегати й гості З'їзду Союзу Евангельських Християн і Баптистів у Місіонесі. Сидить четвертий зліва направо брат Макар Солтис — голова

ходили діти, а також старші і йшли до "молитовного дому" на Богослуження.

Незабаром брат Паберс організував з дітей невіруючих батьків дитячий хор, який співав не тільки на щонедільних Богослуженнях, але навіть виступав на загальних районних програмах. Де-хто з тих "хористів" пізніше прийняли Господа та вступили з Ним в заповіт через святе за вірою хрищення. Інші, підростаючи, полюбили світ і залишилися без Христа.

Брат Паберс часто запрошував з церков району молодь, яка б помагала йому в праці. Тоді брат організував особливі "кампанії". Молодь залюбки помагала братові, хоча не завжди погоджувалася з аскетичним способом життя та праці брата. При таких зусиллях брат завжди мав звичай постити і до цього він закликав також своїх приїжджих співробітників.

Зусиллями нашого братства в тій околиці

куплено гектар землі з невеликою хатою для працівника. Брат Паберс, почувавши поклик для праці в іншому місці, залишив цю пляцівку і, на рекомендацію нашого району, з'їзд Союзу 1953-го року призначає на це поле брата Івана Мосійчука, який з дружиною переїхав з Парагваю і поселився в купленому домі.

Брат Ів. Мосійчук звернув особливу увагу на молодь, яка вже підросла й підготувилася в недільній школі, яку провадив брат Паберс. Він зорганізував із молоді гарний хор, зібрання пожвавішали. Брат зо своєю родиною мав ширші можливості для праці, а тому праця ця набувала більшої стабілізованості. Брат Мосійчук мав радість бути свідком першого снопа, що був вложений до Господньої стодоли. Одна старенька жінка на вернула до Господа, прийнявши року 1953-го святе за вірою хрищення. Брат Мосійчук працював на цьому полі до місяця липня 1956 року. Після нього на цю працю поставлено молодого брата Е. Гутверта з дружиною, які закінчили студії в Слов'янському Біблійному Інституті в Буенос Айресі.

Тепер там є вже самостійна церква. Вона має свої відділи і обслуговується дотепер братом Е. Гутвертом, який працює від Слов'янського Союзу, і фінансово залежний від місії брата Білестера. Жаль тільки, що загальне "всьоравно" спричинюється до того, що праця ця в основному ведеться російською мовою серед українського народу і українцем проповідником. Підрастаюче покоління зовсім не знає цієї мови, а тому ще скоріше асимілюється.

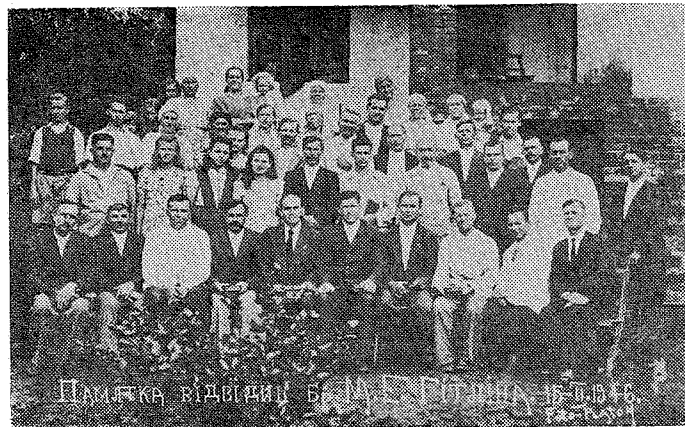
Відвідини проповідника брата К. Григоровича. Широко відомий серед нашого слов'янського братства, проповідник Карл Григорович, редактор євангельського журналу російською мовою "Дружеское слово", що виходить в Бразилії, р. 1951-го відвідав Аргентину. Служіння брата в Місіоне-

сі залишилося незабутнім і принесло для віруючих великі благословіння.

Брат К. Григорович, окрім служіння словом на багатолюдних Богослуженнях, мав виклади на тему "Праця Духа Святого над людиною". Цю лекцію брат висвітлював наглядним способом, як світ силкується опанувати всі п'ять почувань людини, цебто: слух, зір, смак, нюх і дотик і як потім Дух Святий всі ці почування освячує для її добра й на Божу славу.

Братство в Місіонесі радо вітало брата Григоровича, як довголітнього працівника на ниві Божій в Бразилії і з вдячністю Господеві ще й сьогодні згадує його служення.

Брат К. Григорович — латиш, але все своє життя він присвятив духовній праці серед слов'янських народів. Його Біблійна Школа, яка існувала в Варпа — Сан Пауло, приготувала низку духовних працівників слов'янського походження. Старанням брата Григоровича кожен з них пішов на працю серед свого народу, цебто українець — до українців, поляк — до поляків то-

Служення брата М. Гітліна в церкві Гоб. Лопез

що. Як добре було б, коли б у цьому напрямку, без противного Богові шовінізму, наші слов'янські віруючі співпрацювали на ґрунті, який давно вже положили найкращі сини нашого народу — Т. Шевченко, П. Куліш та М. Костомарів у Кирило-Методіївському Братстві. На превеликий жаль, як у провінції Місіонес, так і взагалі серед нашого народу в діаспорі праця духовна серед нашого українського народу в більшості ведеться чужою для нього російською мовою. Тих же, що коряться своєму сумлінню, бажають провадити її своєю мовою, називають “націоналістами”, а деколи ще й “кращами” епітетами.

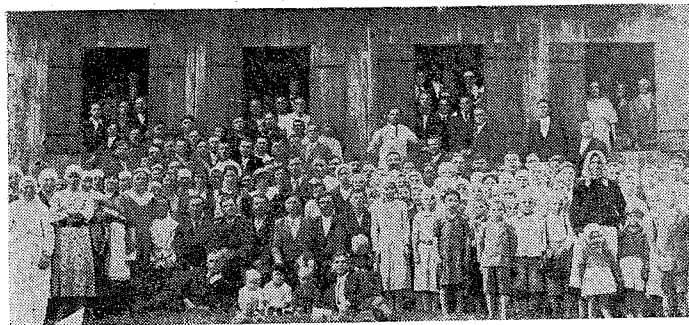
Децо зо з'їздів 1951-го року. В цьому році, в місяці січні відбувся 4-ий З'їзд Місіонеського району, а в лютому — Союзний З'їзд, який приймав Місіонеський район.

На районному з'їзді були присутніми визначні гості, як брат П. Дейнека та д-р Ч. Портер, обидва із ЗСА, бр. П. Антонюк, С. Антонюк та бр. М. Бахор. Зо звітів, поданих від церков району, усталено такі дані:

Проводячим Церкви на колонії Жапезу був Д. Семешук, членів у церкві 77, є відділ праці на кол. Флор де Хульо. В церкві є хор, недільна школа та гурток молоді. За минулий рік прийнято в церкву через хрищення 21 душа, до вічності відійшло 2 члени, був один шлюб.

Церква на Лос Елечос. Проводячим є брат Й. Сотничук. В церкві 84 члени. Є хор з 20 співаків, недільна школа з 45 дітей, гурток молоді з 24 членів. Один член відійшов у вічність.

Церква в місті Обера. Проводячий бр. Мик. Солтис. Членів 33. Прийнято через хрищення одну душу. Є хор, недільна школа й гурток молоді. Зібрання перенесено до нової винайнятої залі, за яку половину платить церква, а другу половину бр. Крейхед. До церкви належить відділ праці в місті Посадос.

Свято 10-ліття на Трійцю 1937-го року

Церква Гоб. Лопез. Проводячий бр. М. Головатий. Членів 45. В церкві є недільна школа з 20 дітей, гурток молоді з 9 членів і 5 наближених, хор з 13-ти співаків.

Церква Кампо Рока. Проводячий брат Т. Зубилевич. Членів 33. Прийнято через хрищення одну особу. Є гурток молоді. Церква обслуговує відділ на Кампо Вера.

Церква на кол. Флорентіно Амегіно. Проводячий брат М. Янчук. Всіх членів в церкві 33. Є хор, струнна оркестра, недільна школа та гурток молоді.

Таким чином районова праця складалася із шести церков та трьох відділів, в яких нараховувалося 305 членів. Сім недільних шкіл з числом 123 дітей. Шість гуртків молоді з кількістю членів 103. Загальний прибуток церков досягнув 11.353.80 арг. пезів. Вибрана на з'їзді районова управа складалася з таких братів: Мик. Солтис — голова, Омелян Мельник — заст. голови, Іван Кондратюк — секретар, Б. Гулавський — пом. секретаря, Т. Зубилевич — скарбник і Омелян Савчук — заст. скарбника. В члени управи ввійшли такі брати: М. Козій, С. Ошурко, А. Шмандюк, Я. Колесник.

Із прийнятих на з'їзді рішень слід згадати таке, — просити церкви рукоположити на пресвітерське служіння достойних на це братів. Просити церкви району хоч один раз на рік кожній відвідати пляцівку на Конепсьон де ля Серра. Влаштувати духовно-будуючі з'їзди. Зберігати недільний день, уникаючи всякої праці. Продовжувати звичай обміну благовісниками по церквах. Районовому комітетові подбати про організацію по церквах жіночих гуртків, а членам церков стримуватися від алкогольних напиктів. Одним із вирішень була проблема захоплення деяких членів фальшивою пропагандою, ніби то в Україні тепер воля, що було причиною зміни деякими віруючими польських паспортів на советські. З'їзд вирішив, що він рахує для членів церкви неможливим брати советські паспорти, а для тих, хто вже їх взяв, радить віддати назад. В противному випадкові вони не зможуть рахуватися членами церков.

Із сказаного вище можна завважити, як силкувалося проникнути в наше братство всяке зло, як: непошанування Господнього дня, п'янство, фальшива пропаганда і як наше братство боролось з тим лихом.

Союзний З'їзд відбувся в місяці лютому в приміщенні молитовного дому Оберівської церкви. Окрім інших гостей, на з'їзді був присутній голова Аргентинської Баптистської Конвенції, проф. С. Канкліні. Між вирішеними з'їздом питаннями, які торкалися безпосередньо також нашої праці в Місіонесі, були такі: Вирішено прийняти бр. М. Янчука робітником на духовній ниві між українським народом, на матеріальні засоби однієї закордонної української місії. Про відношення до політики, яке було передане з конференції місіонерського району, після всебічного досліджу, з'їзд виніс таку резолюцію: "Беручи під увагу те, що Слов'янські Церкви Євангельських Христи-

ян і Баптистів, як і все Євангельсько-Баптистське Братство в цілому світі, дотримується основного принципу не втручання в політичні справи, а лиш має на меті духовну ціль, з'їзд стверджує, що наше навчання не погоджується з жодною крайньою ідеологією:

1. Тому, що наша віра в Бога та надія на Його ласку та милість не дозволяють нам наслідувати матеріялістичні погляди, як основу і пояснення життя;

2. Тому що Христос визнав цінність особистості кожної людини, і кожна система, що заперечує це, вона суперечить Його науці;

3. Тому що Євангелія, яку ми проповідуємо, ґрунтується на викупленні людства Христом та сприймається посередництвом любови, переконання й вільного сприйняття Його кожною людиною. Євангелія протирічить кожній системі насилля".

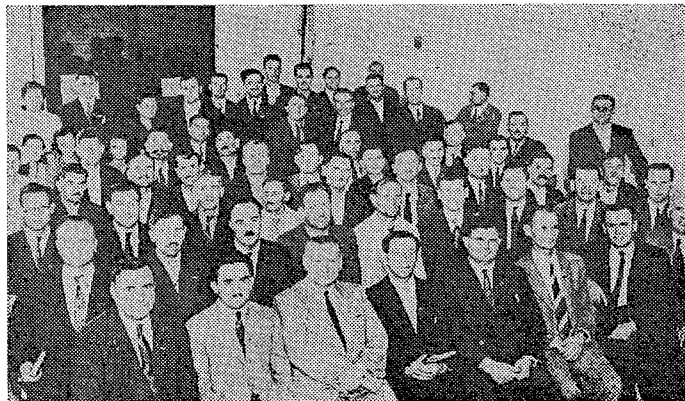
Хрищення в церкві Гоб. Лопез. З кандидатами проп. М. Солтис. Останній направо стоїть бр. М. Головатий — проводячий церкви

Ця декларація з'їзду була розіслана всім церквам Слов'янського Союзу.

Управа Союзу, що була вибрана на цьому з'їзді, складалася з таких братів: Микола Солтис — голова, А. Дакімович — перший заступник голови, В. Кобак — другий заступник, А. Собічевський — секретар, П. Харчлаа та Г. Прокопчук — заступники секретаря, Е. Мельник — скарбник, Й. Ойцюсь, М. Рудь та Е. Курілович — заст. скарбника, П. Муляр, Т. Ковальчук, Б. Гулавський, В. Крейхед та Г. Берьозко — члени.

На жаль, винесена з'їздом резолюція мала свої позитивні наслідки лише в нашому районі. В інших місцях Союзу її навіть боялися читати на зібраннях, щоб не викликати спротиву "патріотів", які не тільки побрали советські паспорти, але навіть в деяких місцях відважились в Богослуженнях хвилиною тишею вшанувати пам'ять советського "генія" Сталіна. Але коли хтось був, що осмілився сказати щось про Шевченка або нагадати про Україну, чи український народ, того рахували "бунтовщиком", "націоналістом".

Позитивні й негативні явища Об'єднаного Союзу. Вже давно народня мудрість встановила, що "в єдності сила", і коли це правдиво щодо людського життя взагалі, то тимбільше це стосується життя християнського, тому що Сам Спаситель бажає єдності віруючих (Івана 17: 21). Чи не звідси й впливає внутрішня тяга, туга віруючих людей до спільності та єднання одних з одними? Так, єдність — це могутній фактор до успішної, благословенної праці дітей Божих. Тому факт створення в 1947 році одного братнього Союзу на території Аргентини, Парагваю та Уругваю наше братство в Місіонесі прийняло як Боже благословення й очікувало від цього Союзу благословенних наслідків. Тепер, оглядаючись ретроактивно в проминулі роки духовної діяльності

Четвертий З'їзд Союзу Євангельських Християн і Баптистів
Ла Платських Республік

Союзу в провінції Місіонес, сумлінно треба сказати, що в загальному надія нашого братства була виправдана, і праця Союзу в Місіонесі мала для духовної праці свої позитивні явища. Однак, слід також зазначити, що були й негативні явища, як наслідок централізації праці через централю — комітет. Люди дуже часто, коли відчувають себе в силі, то здібні й схильні, щоб накидати свою волю іншим. Це людський, негативний бік єдності, який чимало приносить шкоди в духовній праці тоді, коли централь, замість того, щоб координувати працю, силкується підпорядкувати її своїм власним директивам.

Позитивні явища в духовній праці нашого братства в Місіонесі внаслідок організаційного Союзу були: по-перше, почуття однієї духовної родини в Христі. Коли раніше було чотири різних "конкуруючих" поміж собою союзів, то тепер, коли організовано з цих Союзів один Союз, відчувалась одна велика християнська родина. Якщо раніш проповідники, відвідуючи Місіонес, були лиш гістьми, до яких можна було відноситись з

тим, чи іншим застереженням, то тепер вони були "свої" брати-співпрацівники; по-друге, Союз відкрив ширші можливості для співпраці усунення бар'єри застереження перед гостями, в Місіонес широко відкрились двері для проповідників із інших місцевостей Аргентини, Парагваю й Уругваю. Ці відвідини завжди приносили благословенні наслідки; по-третє, Місіонес збагатився духовними працівниками, фінансово залежними від Союзного Комітету, що вже не "кункурували" поміж собою, а братньо співпрацювали.

Можливо серед найбільше позитивних явищ праці союзної була духовно-будуюча, а також виховача праця, що її провадили різні приїзджі із Союзу проповідники. Окрім чисто адміністративних відвідин братів Комітету, як то предсідника, секретаря тощо, треба зазначити особливо благословенне служення довголітнього працівника на ниві Господній, проповідника бр. Івана Ковальчук. Перед другою світовою війною брат Ковальчук працював серед нашого народу в Підкарпатській Україні, і, прибувши до Аргентини, він очолив баптистську церкву в Буенос Айресі. Опісля працював в далекій північно-західній провінції Аргентини — в Мендосі, де була церква нашого братства. З далекої Мендози брат І. Ковальчук і відвідав Місіонес. Не зважаючи на свій похилий вік та кволе, виснажене працею здоров'я, брат Ковальчук з автором цих спогадів відвідав усі церкви місіонеського району, влаштовуючи всюди духовно-будуючі богослуження на теми церковного порядку та матеріального служення. Зібрання, звичайно, для віруючих завжди провадились у будні дні вечорами, а в неділю відбувались евангелізаційні богослуження. Таке ж саме служення виконав у Місіонесі проповідник брат Тимофій Кобак з Буенос Айресу. Я певний того, що коли наше братство у Місіонесі стоїть на кращому рівні в порівнянні з іншими районами, то

це завдяки служенню братів, які намагалися відкрито, без застереження проповідувати й навчати "всю Євангелію" згідно веління Господнього — "навчаючи їх зберігати все те, що Я вам заповів" (Матвія 28: 20).

Також відвідували й інші брати, а це: Омельян Курілович із Парагваю, тепер уже покійний брат Володимир Кобак та брат Микола Рудь із Уругваю та багато інших. Всі ці відвідини наше братство в Місіонесі силкувалося належно використати для внутрішнього збудовання віруючих і для навернення невіруючих.

Щодо місійної діяльності, то в цій ділянці місіонеське братство найбільше користувалося служенням братів та сестер-викладачів та студентів Слов'янського Біблійного Інституту, який тоді знаходився в Росаріо, Аргентина. Майже щороку хтось приїздив з Інституту до Місіонесу для духовної праці. Загально праця ця мала місійний характер через влаштування евангелізаційних богослужень та праці серед молоді й дітей. З вчительського персоналу відвідували нас: брат Самуїл Февчук з дружиною, бр. Костянтин Левшеня з дружиною, бр. Михайло Бахор з дружиною, а пізніше також брат Андрій Семенчук з дружиною, бр. Микола Жуковський з дружиною та бр. Андрій Прокопчук з дружиною. Всі згадані відвідувачі, за винятком братів Бахора й Жуковського, служили не нашою українською, але російською мовою.

Служення брата й сестри Бахорів заслуговує на окрему увагу не тільки тому, що вони проповідували своєю мовою для свого народу, але також і через спів рідних мелодій та чудової музики, чим вони були полонили слухачів. Брат Бахор зо своєю дружиною, за каденції викладів в Інституті біблійного вчителя, брата М. Гітліна, закінчили біблійні студії в Слов'янському Біблійно-

му Інституті, а після того брат Бахор працював в ньому деякий час викладачем.

Слід зазначити, що Слов'янський Біблійний Інститут в Аргентині не належав до Союзу, не був частиною союзної праці. Існував він з рамени Слов'янського Місійного Товариства, що його очолює відомий серед слов'янського євангельського руху проповідник-місіонер брат Петро Дейнека з централею в Чикаго, ЗСА. Однак, для нашого братства в Місіонесі це не було перешкодою для того, щоб з вдячністю користуватися служенням братів та сестер з Інституту. В інших місцях працівники Інституту інколи мали труднощі в своїй праці з огляду на організаційну окремішність.

Якщо йде мова про Слов'янський Біблійний Інститут, то не можна поминути того факту, що з місіонерського нашого братства багато молодих братів і сестер пішли вчитися до Інституту. На жаль, не всі вони використали належно отримане в Інституті виховання, бо не всі пішли на духовну працю. Між тими, що працюють з місіонерських церков, слід зазначити брата Василя Поліщука, брата Миколу Поліщука та брата Ошурко. Вважаю за одну з головних причин цього негативно-го явища факт, що українську молодь виховано в Інституті в російській мові, яка для них на чужині цілком чужа. Коли б їх навчалось їхньою материнською мовою, що вони її хоч дещо вже знали з дитинства, то напевно був би кращий успіх і в науці, а потім в праці серед нашого народу. А так своє забули, чужого належно не навчилися, і як наслідок витворюється нехіль до праці, а коли хтось і рішається, то в більшості має нахил в праці еспанською мовою.

Також незабутнім для мене є служення місійного характеру, що його ми виконували разом з братом Василем Цимбалістим, тоді ще місіонером союзним між нашим народом в Місіонесі. Нашою

метою було відвідати всі районні церкви і всі родини віруючих. Вечорами ми влаштовували богослуження, а вдень відвідували родини віруючих і невіруючих. Перевантажені нашою духовною літературою, ми йшли від хати до хати невігідними лісовими дорогами, а часто тільки стежками через гори, річки, долини, шукаючи по пущах розкиданих наших людей. Перевтомлені від ходи, ми часто сідали десь на колоді дерева, щоб відпочити та просохнути від поту, який заливав наші обличчя. Але правдивий відпочинок ми знаходили тоді, коли заходили до якоїсь хати й починали розмову з Божого слова, співали наші чудові пісні: "Не покину Я вас й не забуду", "Коли життя мене втомляє", "Прийди ти до Ісуса" та інші і коли бачили на очах слухачів рясні сльози... Із глибокого зворушення ми також плакали. Тоді

Біблійні Курси в Енкарнаціоні

В середньому ряді стоять зліва направо вчителі і факультет Е. Курилович, П. Паберс, Г. Берьозко, Я. Валл, гість американець, дружина бр. Крейкхеда, В. Крейкхед, М. Солтис, Г. Прокопчук, М. Янчук

ми ще раз приходили до переконання, що наш народ — це богобійний народ, справжній богошукач. Тільки треба підійти до його серця, щоб розтопити лід невіри, яка віками накоплювалася з різних політичних та релігійних впливів серед нашого народу. Ця праця в співтоваристві брата В. Цимбалістого залишилася для мене незабутнім і благословенним досвідом і я вірю, що в вічності ми побачимо з неї якісь наслідки.

Якщо в нашому особистому християнському житті є безперечно правдиве, мудре речення: — “коли про людину не маєш чогось сказати доброго, то краще не говори нічого”, — то з точки зору спільної духовної праці, яка творить історію, було б неправильно зазначувати лише позитивні сторони її та промовчувати явища негативні. Хтось мудрий сказав, що історія є великим нашим учителем. З неї ми вчимося наслідувати й удосконалювати більше все добре й уникати всього недоброго. Тому то, згадуючи позитивний бік духовної праці серед нашого братства в Місіонесі, не можна не згадати й негативних явищ, які, на жаль, були в минулому, а також вони є ще й тепер.

Уважний читач цих спогадів бачив, що наше братство в Місіонесі з самого початку, помимо національних чи релігійних розбіжностей, плекало єдність в праці. На жаль, сьогодні ця єдність через сторонні впливи порушена. Маю на увазі нашу рідну духовну працю, що в кінці-кінців оформилася в Українське Об'єднання Євангельських Християн і Баптистів та вороже наставлення до цієї праці Слов'янського Союзу. Про початок і розвиток Укр. Об'єднання Єв. Хр. і Баптистів буде мова далі. Тут лише бажаю підкреслити умови, в яких вона почалася та причини, що спонукали її до повного відокремлення від Слов'янського Союзу.

Богові було до вподоби глянути Своїм лас-

Хрищення в Українській Євангельсько-Баптистській Церкві на Гоб. Лопез. Христить бр. В. Зубчук

кавим оком на наш український народ, що був розпорошений по всьому світі, а також був усіма ігнорований, забутий, висміюваний, і якого мова рахувалася за якийсь жаргон і в духовній ділянці майже не існувала. Окремі зусилля мужів Божих (навіть з чужого народу), що час від часу друкували якусь невеличку брошурку чи книжку українською мовою, було лише каплею в морі. Але ось прийшов час, коли український народ духовно пробудився як нація, і зрозумів своє право й обов'язок служити Богові нарівні з всіма іншими народами своєю рідною мовою, своєю рідною піснею. Ця загальна свідомість не могла не захопити й нашого народу, особливо її думаючи й свідому частину в Південній Америці. Вона також досягнула й провінції Місіонес і наше братство там. Так насамперед появилася була думка в братів Михайла Бахора та Миколи Жуковського, які працювали в Слов'янському Біблійному Інституті, видавати українською мовою євангельського журналу для нашого народу. Свою ідею брати оголосили обіжниками, і зараз же ця ідея зустрілася з гострою критикою та спротивом “старшого брата”, чи його прихильників. Тому видання журналу на деякий час затрималось. Окрім того, почався бойкот наших старих українських євангельських журналів, що приходили до нас з-за кордону, зокрема “Післанця Правди”. Дійшло до

того, що на з'їздах Союзу поставили питання відкритого бойкоту українських євангельських журналів. Але метою цих спогадів є праця серед наших людей в Місіонесі, а тому я й обмежуся тільки фактами, які стосуються безпосередньо духовної праці в цій провінції.

З початком Українського Євангельського Руху в Аргентині, я був пастором церкви в Обера, очолюючи одночасно увесь місіонерський район. В сусідній церкві, на колонії Флорентіно Амегіно проводячим церкви був брат (сьогодні вже покійний), Микола Янчук, який кілька років займав становище скарбника в Слов'янському Союзі. Брат М. Янчук був вірним сином свого народу і гарячим борцем українського євангелізму. Він не тільки був одним із основоположників Об'єднання, але до самої своєї смерті був його скарбником. Разом з тим, брат Янчук не мав думки поривати із Союзом, чи з місцевою церквою, якої був проводячим. Однак під зовнішнім тиском брата усунуто з проводячого церкви. Загальний вплив розпочатого українського євангелізму та раціональне думання, спонукали також автора цих спогадів застосувати в церковній праці свою рідну мову. Церква також почала видавати в українській мові маленького церковного бюлетеня. Плянувалося організувати школу української мови для дітей і молоді. Спочатку церква це все приймала без жодного застереження. Однак, коли в 1956 році церква погодилася прийняти в своєму молитовному домі з'їзд Українського Об'єднання, то після з'їзду почалася посилена акція з боку "владу маючих" проти "українізації" церкви, членство якої на 90 відсотків складалося з українців-волинян. Справа дійшла до того, що під стороннім впливом Церковна Рада Оберівської Церкви поставила для автора цих спогадів умови праці в церкві, які загально зводилися до трьох точок: видавати бюлетеня по-українськи й

по-російськи, проповідувати один раз по-російськи, а другий — по-українськи; порвати всякий зв'язок з українським братством. Вважаючи ці умови тенденційними, сумлінно не можна було їх прийняти, а тому церква відмовила для мене в проводі й вибрала свого проводячого. В ретроакційному світлі тепер хочеться поставити перед історією питання: Чи брати й сестри мали тоді на увазі слова Псалмоспівця: "Оце яке добре та гарне яке, — щоб жити братам однокупно" (Пс. 132: 1)?

Як наслідок цього, Союзний Комітет зараз же подбав написати до РМС, що його зразково до самого відходу в вічність проводив проф. бр. І. Непраш, і після — Голова Російсько-Українського Союзу у ЗСА — д-р бр. І. Кмета, щоб перестали посилати для мене, як для робітника, місійну підтримку. Таким чином були застосовані та вжиті не тільки санкції духовного характеру, але й матеріального. Правда вимагає зазначити, що Союзний Комітет зробив на з'їзді пропозицію перемістити автора цих спогадів в інше місце поза провінцію Місіонес. Пропозиція ця, беручи під увагу загальний настрій, противний українському євангелізму, не була прийнята і після довголітньої духовної місіонерської праці, я змуше-

Зібрання на Лос Елечос в родині Лісовців під час відвідин і служення проп. Петра Бахора

ний був іти на працю фізичну, виконуючи при цьому і свої духовні обов'язки, про що буде мова далі.

Треба зазначити, що з боку проводу Українського Об'єднання та деяких братів Слов'янського Союзу були зроблені зусилля злагодити працю й уникати небажаного тертя. Так, на 9-му Союзному з'їзді, що відбувся при церкві на вул. Еквадор 368 в Буенос Айрес, прийшло до такої згоди: 1. Українське Об'єднання обіцяє провадити свою працю на нових місцях. 2. Ні Українське Об'єднання, ні Слов'янський Союз не будуть вести ворожої праці один проти одного. 3. Не перетягати членів одні від одних. 4. Не ставити в церквах працівників без згоди церкви. 5. У випадку розподілу церкви, ні одна із сторін не будуть приймати відійшовших.

Однак така згода "співпраці" поміж Слов'янським Союзом і Українським Об'єднанням вже наперед була призначена на невдачу тому, що її мета була не братня співпраця, лише стримування поширення українського евангелізму. Тому на 11-му з'їзді Місіонерського району, який відбувся на початку 1958 року при церкві на Гобернадор Лопез, було прийнято резолюцію порвати всяку співпрацю з Українським Об'єднанням Євангельських Християн і Баптистів, а симпатикам Об'єднання або його співпрацівникам, що є в союзних церквах, пропоновано цілком порвати свої відношення з Об'єднанням або вийти з членства церкви. На превеликий жаль, проєкт такої жалюгідної резолюції був внесений одним українським проповідником, що працює в Слов'янському Союзі. І хоч опісля він жалів свого поступку, але було вже пізно, бо справа була вже вирішена. Зараз же 11-ий союзний з'їзд затвердив цю резолюцію, і таким чином був положений кінець всім зусиллям спільної праці Слов'янського Союзу й Укра-

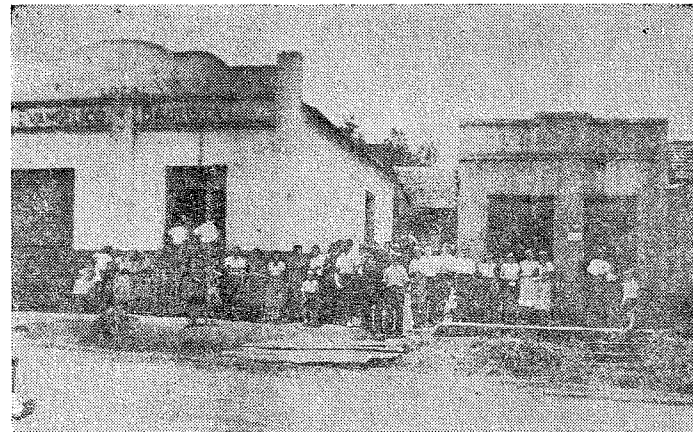
їнського Об'єднання поміж нашим народом в Південній Америці.

Новий напрямок духовної праці серед нашого народу. "В своїй хаті своя правда і воля", — сказав Шевченко. Скільки не силкувалися чолові брати українського евангелізму знайти **дороги для співпраці** Слов'янського Союзу з Українським Об'єднанням як рівні з рівними, то цього вони досягнути не могли. Слов'янський Союз бажав усю українську євангельську працю підпорядкувати своїм директивам. Вважалося за потрібне, наприклад, провадити працю в українській мові серед еміграції галицького походження тоді, як толерувалось, а часом і висміювалось таку ж саму працю серед волинян тому, що для них це було "всьоравно". В наслідок цього в церквах майже із стовідсотковим українським членством праця провадилася російською мовою. Українська проповідь або пісня були не як правило, а як вийняток. На з'їздах урядовою мовою вважалася мова російська. Калічачи її, делегати силкувалися висловити нею свої думки. Протоколи в церквах та на з'їздах писалися завжди мовою російською. Були випадки, коли якийсь секретар осмілювся написати протокола по-українськи, такого протокола повертали назад, мов написаний він "непонятним язьком". Отож, Слов'янський Союз бажав єдності духовної праці, але вона мала бути підкорена зросійщенню нашого українського народу й нашого українського евангелізму.

Ще до зорганізування Українського Об'єднання Єв. Християн і Баптистів в Аргентині, коли брат І. Петраш силкувався поширювати Євангелію серед свого народу рідною мовою, він був запропоновувати на з'їзді Слов'янського Союзу прийти до порозуміння в співпраці поміж Слов'янським Союзом і українською євангельською працею. Рішення з'їзду було: "...українська праця брата І. Петраша буде під наглядом Союзного Коміте-

ту” (Протокол 3-го з’їзду, параграф 30). Напевно брат І. Петраш не погодився на такий нагляд і до співпраці не прийшло. Також вже було згадано про заміри видання українського євангельського журналу братами М. Бахором і М. Жуковським, що тоді працювали в Слов’янському Біблійному Інституті (брат М. Жуковський сьогодні очолює цей Інститут) та спротив, з яким вони зустрілися.

Добра воля братів Українського Об’єднання до порозуміння із Союзом завжди була видна. Наприклад, бажаючи відкрити духовну працю в Місіонесі в Кампа Вера, на віддалі до 30 кілометрів до найближчої церкви, управа Об’єднання звернулася до управи Місіонеського району за братньою згодою на таку працю. На нарадах управи району, що відбулася 8-го липня 1957 р. в Обера, були присутні від Об’єднання брати М. Бахор, М. Козій, Н. Окренець та Т. Назарук. В пропозиції брата М. Бахора дослівно було сказано: “Об’єднання не бажає розпочати там працю без відома й згоди братства в Місіонесі, і якщо передбачуються труднощі, то будемо шукати іншого місця”. В наслідок такої пропозиції було винесено дві резолюції: 1. Районовий комітет відноситься позитивно до праці Українського Об’єднання і що кінцеве рішення цього питання вирішити з церквою на Кампо Рока, де є членом брат Я. Сапожник. 2. Питання цієї праці залишити на рішення церкви на Кампо Рока без рекомендації району. Більшістю голосів було прийнято резолюцію другу, що свідчить про застереження й небажання братів на працю євангелізації нашого народу в своїй рідній мові. Однак згода Українського Об’єднання з церквою на Кампо Рока була досягнена і праця там розпочалася того ж таки 1967 року в приміщенні родини Сапожників. Працівником там був брат Н. Окренець. Однак з бігом часу, через тертя поміж братством, праця

Приміщення для богослужень церкви в Обера, де до 1958 року займав пастирське служення бр. Микола Солтис

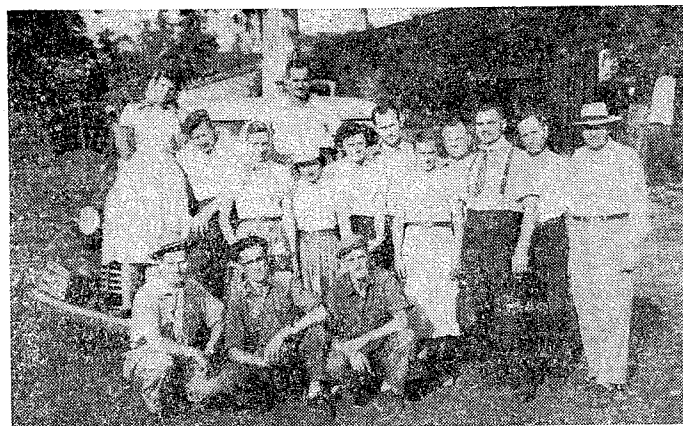
на Кампо Вера була закрита. Особливе зусилля в євангелізації нашого народу в своїй рідній мові виявив брат М. Янчук. Належачи до слов’янської церкви, він відкривав то в одній, то в другій колонії зібрання серед своїх людей, і проповідував їм Євангелію. Про такі зібрання брат завжди повідомляв районуву управу і закликав братство помагати йому в цій праці. Такі зібрання брат М. Янчук проводив у трьох місцях, а саме: колонія Пікада де Оро, і колонія Лос Елечос, в родині М. Уніжоного та в родині Лісовців. Братові Янчукові ніхто не міг робити якогось закиду в праці, хіба тільки тоді, коли на з’їздах, даючи інформації, брат підкреслював особливий український характер цієї праці. Однак, після відходу у вічність брата Янчука, коли цю працю офіційно перебрало Українське Об’єднання, то воно зустрілося тоді з різними труднощами та з обмеженнями з боку району.

Отож, з усього вищенаведеного випливає правда, що євангелізація нашого народу та його

служення Господеві в своїй рідній материнській мові ніяк не було можливе в порозумінні із Слов'янським Союзом. Звідси й прийшла потреба постановля Українського Об'єднання Євангельських Християн і Баптистів в Аргентині, яке після поширення своєї діяльності на інші країни Південної Америки, прийняло назву: Українське Об'єднання Євангельських Християн і Баптистів у Південній Америці. Таким чином положено новий напрямок діяльності українського євангелізму в Аргентині, і в Південній Америці взагалі та в Місіонесі зокрема. Напрямок, що виправдовує своє завдання тим, що провадить свою духовну працю своєю рідною мовою.

Перша Українська Євангельсько-Баптистська Церква в Обера. Писати про постановля Першої Української Євангельсько-Баптистської Церкви в Обера неможливо, щоб не згадати причин, що були перед її організацією. Вже зазначувалося раніш, що на протязі років праці української євангельської еміграції в Аргентині взагалі, а зокрема в Місіонесі, були окремі особи, які становчо і ґрунтовно стояли за українську мову в богослуженнях. Однак першим ініціатором поширення українського євангелізму треба вважати покійного вже, заслуженого проповідника бр. І. Петраша. Правда, через свій вже старший вік та несприятливі умови з боку братства, брат Петраш видних успіхів у своїх плянах не досягнув. Матеріально брат І. Петраш мав допомогу від нашого братства в Канаді. Від того ж братства мав маленьку підтримку для деяких місіонерів.

Другим рушієм українського євангелізму слід рахувати брата М. Янчука. Брат працював з рамени УМБТ в Канаді і був одним з найактивніших працівників на духовній українській ниві в Місіонесі. Про його працю буде сказано окремо, однак тут слід зазначити її, як одну із причин

Відвідини від церкви Обера Консепсьон де ля Серра. Крайній зліва на машині Олександр Новак — диригент хору Оберівської Церкви з дружиною

появлення в Місіонесі Української Євангельсько-Баптистської Церкви.

Однак за поворотну точку в праці українського євангелізму в Аргентині слід рахувати розпочату працю УМБТ в ЗСА через брата М. Бахора, наслідком чого було організоване Українське Об'єднання Євангельських Християн і Баптистів в Аргентині. Об'єднання це було організоване на з'їзді, який відбувся в Буенос Айрес — столиці Аргентини в 1955 році. Основоположниками Об'єднання були брати: М. Бахор, П. Антонюк, М. Козій, Т. Назарук, М. Янчук, М. Пасічник та інші. Поява до життя Українського Об'єднання Євангельських Християн і Баптистів в Аргентині, з одного боку декого налякала, але в більшості збудила свідомість почуття свого національного походження й потреби служити Господеві не чужою, запозиченою, чи кимось накинутою мовою, а своєю рідною, яку ми з волі Божої отримали від нашої матері.

Згідно вже зазначеного раніш винесеного районним місіонським з'їздом рішення, в Місіонесі також постала проблема рішення за, чи проти українського евангелізму. Перед такою проблемою стали деякі члени Оберівської Слов'янської Баптистської Церкви, а також члени інших церков. Поступитись назад правдою ніяк не можливо було, а тому, порадившись, деякі члени Оберівської Церкви на чолі з автором цих рядків, внесли свою заяву про вихід з церкви на підставі рішення районного з'їзду. Зараз же те саме зробили деякі члени в інших церквах. Заява була зроблена на початку 1958 року і зараз же дня 23 березня було скликано членів для організації церкви. Організація відбулася в домі родини Солтисів під головуванням заступника голови Об'єднання, брата М. Козія та члена Об'єднання бр. Т. Назарука. Церкву було організовано з таких членів, що добровільно вийшли із слов'янських церков з метою організування української баптистської церкви — М. Солтис, Юлія Солтис, Олександр Новак, Марія Новак, Ольга Цесляк, Яків Авдійчук з дружиною, Іван Бойчук, Михалина Бойчук, Яків Сапожник, Анна Сапожник, Нікон Окренець. Церква прийняла назву: — Українська Церква Євангельських Християн і Баптистів, і покликала до її провуду пастора М. Солтиса. Секретарем вибрано брата Н. Окренця, а скарбником — брата Я. Авдійчука.

Богослуження церкви відбувались в винайнятому приміщенні, в мол. домі Реформованої Церкви, яка відпустила нам свій мол. дім по дуже низькій ціні. Незабаром до церкви приєдналися ще деякі члени, серед них брат Василь Авдійчук з дружиною. Зараз же організовано хор під провудом брата О. Новака, недільну школу, гурток молоді і праця церкви пішла задовільно. Зібрання відбувались чотири рази на тиждень і, не зважаючи на те, що члени церкви були розкидані по да-

леких колоніях, всі вони радо збиралися на свої богослуження.

Не можна промовчати також про помочі, яку наша церква отримувала від братів М. Козія та Т. Назарука з їх родинами. Брати жили на колонії Лос Елечос, і належали до Слов'янської Церкви. Потім ця церква поставила згаданим братам перешкоди в помочі нам. Після того, брати зо своїми родинами також приєдналися до нашої церкви.

Окрім місцевої праці, церква також допомагала в відділах на Кампо Вера, та на Лос Елечос, де працювали брати Н. Окренець і Авдійчук. Треба особливо підкреслити працю на Лос Елечос, де відбувалися богослуження в родині Ф. Лісовця. Працю там розпочав брат Янчук, а пізніше вона була під наглядом брата Авдійчука. Через проповідь Євангелії там, вся родина Лісовців навернулася до Господа. Раніш в цій родині відбувалися забави, вистави тощо, а з того часу, коли брат Янчук розпочав там богослуження, то приміщення, в якому відбувалися забави, стало гідне для служення Богові. Велика шопа брата Лісовця стала храмом Божим, де підносились зо щирих українських сердець "жертви хвали, цебто людські серця і робить їх новими, гідними для хвали Божої, але вона також перетворює звичайні шопи, в яких раніше відбувались танці та гуляння, на дім молитви.

На превеликий жаль, через інтриги з боку нашого слов'янського братства, так гарно розпочата праця, через деякий час перейшла до Слов'янської Церкви, яка почала там свої богослуження. Однак, ці богослуження дуже скоро церква закрила, і так місце для проповіді Євангелії для нашого народу лишилося зачиненим. А хто знає, чи на сьогоднішній день на цьому місці не була б вже гарно організована громада дітей Божих?

Таке саме сталося із місійною станицєю праці на Кампо Вера. З району стали переконувати родину Сапожників, що праця там не йде добре, що коли б вона належала до району, то куди краще пішла б. Люди будуть більше відвідувати тощо. Таким чином брат передав приміщення для богослужень для району, і наші зібрання там закрились. Район також не довго продовжував свою розпочату працю й незабаром її закрив. Це друге місце, що відповідальністю лежить на чийось сумлінні, де, можливо, сьогодні була б уже церква, а так ще одне місце, де проповідувалася Євангелія, закрилося.

Зараз же після організації, Українська Євангельсько-Баптистська Церква в Обера щиро та з запалом взялася за духовну працю серед нашого народу. Зібрання в місті ще не відбувалися через брак приміщення, але за те щонеділі всі відвідували якусь місійну пляцівку, які були розпочаті Об'єднанням ще до організації Української Церкви в Обера, на колонії Кампо Вера та Лос Елечос, де вперше Церква відбула хрищення по вірі. Дня 30 березня 1958 року до церкви приєдналось через хрищальні води й заповіт із Господом 7 душ. Таким чином, зараз же після організації, церква збагатилась численно, що було для всіх її членів особливою радістю. Незабаром ще відбулися хрищення, але про це докладно буде мова на іншому місці.

В місті Обера Українська Євангельсько-Баптистська Церква відкрила свої офіційні Богослуження дня 17 травня 1958 року, які відбувались на протязі майже двох років у Німецькій Реформованій Церкві при вулиці Сальта 285. Простора й вигідна зала молитовного дому, що її німецькі брати відпустили для нас майже дармо, була для нас як дарунок від Бога у відповідь на наші молитви й благання до Господа про місце, де б нам служити і славити нашого Господа. Врочистість

Після шлюбу брата О. Колесника з с. Софією Бойчук на подвір'ї батьків молоді. У першому ряді зліва направо стоять бр. М. Янчук і проп. М. Солтис з дружиною

відкриття наших Богослужень у цій залі було при служенні старших братів нашого Об'єднання: М. Бахора, І. Мосійчука та М. Пасічника. Німецькі брати на чолі зо своїм пастором відносилися до нас дуже прихильно, і навіть погодилися дещо змодифікувати програму церкви для того, щоб дати для нас можливість провадити всю церковну діяльність. Таким чином ми у цій церкві мали можливість в неділю з ранку відбувати Недільну Школу, по полудні — недільні Богослуження, що-суботи ввечері — зібрання гуртка молоді, а по четвергах — молитовні зібрання.

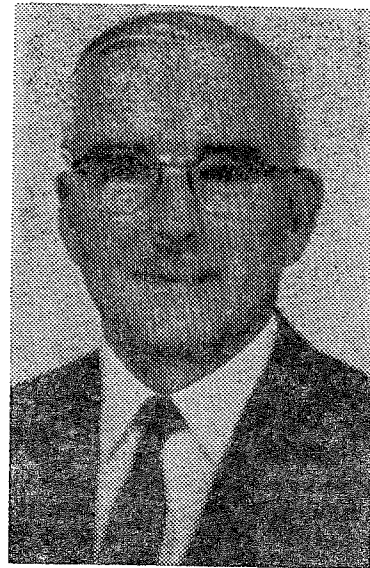
Члени Церкви в своїй більшості були розпо-рошені по різних колоніях, на віддалі від 15 до 30 кілометрів. Та це не було перешкодою, щоб збиратися нормально на всі церковні Богослуження. Особливо треба зазначити старання й запал роди-

ни Бойчуків, які постійно прибували чи то тягровою машиною, чи трактором, не тільки самі, але й ще когось з невіруючих силкувалися з собою привезти. На початку довелося перетерпіти чимало різних насмішок й кепкування з боку своїх же братів по тілу і по вірі, які належать до слов'янських церков. Пригадується, як одного разу їхали трактором декілька братів із Об'єднання й родина Бойчуків, а хтось із "слов'ян" сказав: "Ось, все Об'єднання вмістилося на тракторі". Та наші брати цим не переймалися, а терпеливо все переносили та йшли вперед і з ласки Божої та за Господнім благословенням бачили рясні овочі свого служення в навершенні душ до Господа.

Також з приємністю згадується той місійний запад Церкви, коли брати й сестри не тільки залюбки відвідували місійні пляцівки, і помагали духовно й морально духовній праці в них, але також часто згоджувались на пропозиції Церковної Ради, щоб влаштовувати особливі евангелізаційні кампанії з приїжджими проповідниками. Хочу зазначити одну з таких кампаній, яку провів проповідник, брат Петро Бахор. Брат радо прийняв запрошення нашої Церкви й цілий тиждень щовечора проводив евангелізаційні зібрання. В неділю таке ж багатолюдне зібрання відбулось в Лос Елечос. Такі кампанії, беручи під увагу малу кількість членства, було не легко влаштовувати з матеріального боку. Однак бажання служити Богові й своєму народові перевищувало матеріальні недостатки. Церква завжди силкувалася також використовувати кожну нагоду, закликаючи братів-проповідників, як і з нашого Об'єднання, так і тих наших проповідників, що працюють в еспаномовних церквах. Жаль тільки, що Церква не мала можливості користатись служенням визначних братів проповідників, які часто відвідували слов'янські церкви, і серед них брат А. Мичка із ЗСА, брат І. Галустьянц із Канади та інші. Ми

завжди їх запрошували, але для них ми як би й не існували.

Перший заграничний гість нашого Братства. Особливою подією серед нашого Українського Євангельсько-Баптистського Братства взагалі в Південній Америці, а зокрема в Місіонесі, були несподівані відвідини проповідника, брата С. Нищика із ЗСА. Брат Нищик прибув у Місіонес в місяці вересні 1958 року. На автобусній станції міста Обера, між передовими братами нашого Об'єднання та Української Євангельсько-Баптистської Церкви в Обера, були також брати із Слов'янського Району та Слов'янської Церкви в Обера. Всі очікували приїзду брата С. Нищика. Після ознайомлення та привітання з братом, брати від слов'янського братства запропонували братові йти до них, та брат Нищик спокійно, але рішуче відповів: "Я прибув до нашого українського брат-

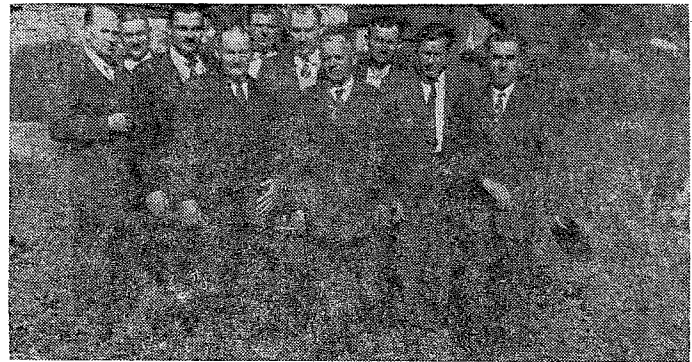

Проповідник
С. Нищик

ства, і за його радою бажаю тут у вас бути корисним скрізь, де тільки буде можливо". Така відповідь напевно не задовoliла братів "слов'ян". Однак, всі разом ми направились в приміщення бр. Олександра Новака, члена Української Церкви, де ще довго разом дискутували про духовну працю серед нашого народу. Пригадується, що один з братів "слов'ян" сказав був, що він працює серед слов'янського народу. Брат Нищик зараз же звернув йому увагу: "Брате, слов'янського народу нема, є різні слов'янські народи". Все ж, як наслідок цієї бесіди було прийнято всіма влаштувати одне зібрання для всіх слов'янських церков у Місіонесі. Таке зібрання відбулось в Оберівській Слов'янській Церкві і було дуже багатолюдне. Брат Нищик проповідував на цьому зібранні на текст із 1 Кор. 2: 1-2.

У Місіонесі брат Нищик служив кілька разів у нашій Українській Церкві, а також і на місійних пляцівках, що їх обслуговувало наше Об'єднання, і які після організації Української Церкви стали її відділами, як то Кампо Вера, де працював тоді брат Н. Окренець та Лос Елечос, де працювала під проводом брата Авдійчука. Окрім того, брат Нищик відвідав усі родини членів Української Церкви не тільки в Обера, але й в колоніях. У цих відвідинах usługовував нам молодий брат В. Савчук (тоді член оберівської укр. церкви, а тепер місіонер нашого Об'єднання), своїм "кеделяком", якого під гору треба було попихати, а з гори то можна було їхати. Напевно, що ця подорож для брата Нищика назавжди залишиться в пам'яті, але я певний, що також назавжди залишиться та спільність, яку ми пережили тоді разом із братом.

Для нашого українського братства в Місіонесі відвідини брата Нищика є незабутніми не тільки тому, що брат перший відвідав наше братство від Українського Євангельсько-Баптистського Братства із ЗСА, але також особливо тому, що ті

Група старших братів на місці, де пізніше був побудований Український Біблійний Інститут

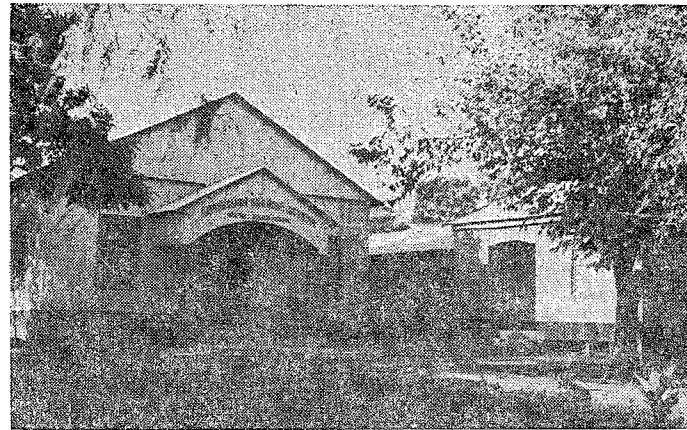
відвідини спричинились для нас до духовної й моральної підтримки, яка для нас тоді була так потрібна. Брат на кожному місці в розмові з проповідниками та проводячими слов'янських церков завжди підкреслював логічність, доцільність та потребу нашої української євангельської праці нарівні зо всіма іншими народами. Коли хтось казав, що він також українець, але працює в слов'янській церкві й чужою, не українською мовою, то брат говорив: "Який ви українець? Такий, що любить український борщ та вареники". Одного разу йшла мова про допомогу в будові мол. дому одній слов'янській церкві. Брат тоді сказав: "Брати, ми вже багато будували для інших, тепер будемо будувати для своїх".

Є також особливою подією те, що брат Нищик вперше, як представник нашого закордонного братства і як секретар Всеукраїнського Баптистського Братства, був на площі, на якій пізніше побудовано Український Біблійний Інститут. Ця площа тоді щойно була куплена і ввесь час лежала в зарослях, коли група робітників та брати Українського Об'єднання та члени Української

Церкви в Обера ступили своїми ногами, як колись Господь сказав був Ісусові Навинові: “Кожне місце, що стопа ноги вашої ступить на ньому, Я дав вам” — Іс. Нав. 1: 3. Дійсно, ми тоді дивились вірою в майбутнє і з вірою йшли вперед. І Господь був вірний Своїй обітниці.

Приємно також згадати незабутню подорож, яку автор цих спогадів та бр. Н. Окренець звершили разом із бр. С. Нищиком до провінції Формоза, геть на півночі Аргентини та до Буенос Айресу — столиці Аргентини. Ми мали чудову братню спільність у Формозі, де є наше українське баптистське братство. У Буенос Айресі мали чудове служіння в Першій Українській Євангельсько-Баптистській Церкві, якої проводячим є брат М. Бахор. Також відбулось служення в одній із великих слов'янських церков у Буенос Айресі, хоч і не без труднощів. Равіше брата покликано в Церковну Раду, багато про дещо дискутовано і накінець брату дозволено проповідувати в тій церкві. У цій подорожі брат Нищик, Н. Окренець та автор цих рядків творили тріо і всюди співали тоді незабутню для мене пісню: “Піду за Ним усюди я”. На жаль, тільки в одному місці, в одній церкві, а саме в Баптистській Слов'янській Церкві в Буенос Айресі, якої пресвітером є брат А. Собічевський, ми не мали нагоди заспівати наше тріо, бож брата Нищика, як закордонного гостя, в церкві прийняли, а нас з братом Окренцем не прийняли. Тому ми з жадобою слухали проповідь брата і з жалем прощали нашим братам ту “бар'єру”, яку вони поклали, щоб нам не заспівати з братом “Піду за Ним усюди я”. Однак, дяка Богові, що Він Сам сказав: “Оце каже Святий, Праведний, що має ключа Давидового, що Він відчиняє, — і ніхто не зачинить” (Об. 3: 7). І ми й до сьогодні, не зважаючи на всі перепони, йдемо вперед, співаючи: “Піду за Ним усюди я”.

Пізніше нас відвідували також інші визначні

Будинок Українського Біблійного Інституту в Обера

брати й провідники нашої духовної праці, а це: П. Бартків, І. П'ятковський, З. Речун-Панько, але про це буде мова на іншому місці.

Український Біблійний Інститут. Ідея засновання Біблійного Інституту постала зараз же із початком духовної праці українського євангельського руху в Південній Америці. Найбільшим ініціатором цієї ідеї був тепер уже покійний брат М. Янчук. На жаль, не судилося йому бути свідком здійснення цієї його найбільшої ідеї через передчасний його відхід у вічність. Конечність засновання Біблійного Інституту впливала з пекучої потреби духовних працівників в нашій українській мові. Раніш вже згадувалось про те, що в Місіонесі взагалі не було кваліфікованих духовних працівників. Тим більше тепер, коли духовна праця стала провадитись своєю мовою серед своїх людей.

І ось одного доброго дня, коли старші брати Об'єднання, які жили в Місіонесі, зібралися на Богослуження в Кампо Вера, автор цих спогадів

поставив пропозицію купити площу під будову Інституту, яка саме продавалася в Обера на дуже вигідних умовах. Зараз же після Богослуження відбулися наради, на яких зайшло рішення купити площу і розпочати будову потрібних будинків для Інституту. Рішення це було на початку 1958 р. і зараз же приступлено до збірки фондів. Першою "цеглиною" для заснування Інституту була пожертва вдови, сестри А. Марич із провінції Чако. Її чоловік перед смертю склав бажання пожертвувати на Українське Об'єднання 25.000 арг. пезів, що на той час було поважною сумою.

Ці гроші було насамперед внесено як основу заснування Інституту. Зараз же того дня всі присутні брати склали свої заяви, хто скільки пожертвує на це велике й потрібне діло. Беручи під увагу нечисленне наше братство, як також не зовсім блискуче матеріальне становище, в якому воно знаходилось, крок, якого зробили тоді брати дійсно потребував сильної віри, і вона виправдалась на славу Божу та на добро й на спасіння нашого народу.

Заснування й будова Інституту в Місіонесі, а не в якомусь іншому місті, має також свої причини. Інститут побудовано в Обера поперше тому, що Місіонес географічно знаходиться недалеко аргентинських провінцій, де живе найбільше нашого українського населення, а це в Чако й Формоза, а також і по сусідстві з державою Парагвай. По-друге, брати думали, що утримання студентів в провінції буде значно дешевше, як у великому місті, тому що брати дещо будуть доставляти із своїх господарок, а по-третє бралось під увагу, що в Буенос Айресі вже існував Біблійний Інститут під проводом бр. П. Дейнеки. Отож, з огляду на це все, вибрано місце для Інституту в Обера, провінція Місіонес.

Зараз же після оформлення документів купівлі площі та затвердження плянів будови муніци-

пальним урядом, місіонеські брати негайно приступили до праці. Працювали всі: чоловіки, жінки, навіть діти. Кожен робив те, що міг. Зібрані засоби вживалися на купно матеріалу, а вся праця по будові виконувалася братами безкоштовно. Коли почули брати в інших місцях, що вже будеється Інститут, то й собі прибули з Парагваю, з Буенос Айресу та з інших місць, щоб допомогти у цій праці. Тут належить окремо зазначити працю брата Матвія Корнійчука із Буенос Айресу, який чимало попрацював біля будови. Із Парагваю слід відзначити працю брата Михайла Пасічника. Однак найбільше доклали праці місцеві брати з Місіонесу, які чи то разом, чи поодиноці приходили і робили, хто що міг.

Таким чином незабаром будинки Інституту були готові, на подив усім тим, що ніяк не віри-

Урочистість відкриття Українського Біблійного Інституту.
На знімці частина присутніх на святі.

ли, щоб така мала група людей досягла такої великої справи.

Зрозуміло, що найбільшу матеріальну поміч в побудові Інституту дало наше Братство у ЗСА — Укр. Місійно-Біблійне Товариство — Об'єднання Баптистських Церков. Однак була також поміч від Канадійського Братства та від Братства Бразилії. Тому ми ніколи не претендували, що Інститут є здобутком Місіонерського, Аргентинського чи Південно-Американського Братства, але що він є здобутком всього нашого Всеукраїнського Братства.

Всі будинки Інституту були закінчені в першій половині 1960 року. В травні відбулося урочисте відкриття головної зали для богослужень. На відкритті, окрім наших братів і сестер з Аргентини й з Парагваю, було запрошено також оркестру німецької церкви. Дещо пізніше, а саме в кінці місяця травня, прибули до Південної Америки брати П. Бартків та Ів. П'ятковський. На жаль, їхній приїзд заздалегідь не був повідомлений, а відкриття було визначене й не можливо було вже його відкладати на пізніше, щоб брати могли взяти участь у його відкритті. Про приїзд братів П. Бартова та І. П'ятковського буде мова окремо.

Того ж таки 1960-го року останніх три місяці в Інституті були проведені Біблійні курси, під проводом брата П. Антонюка та з допомогою братів М. Бахора й М. Солтиса. На курсах було присутніх 8 сестер та двох братів.

Справа офіційного функціонування Біблійного Інституту була вирішена на п'ятому З'їзді Українського Об'єднання Євангельських Християн і Баптистів у Південній Америці, що мав місце в днях 1-3 січня 1960 року при Першій Укр. Баптистській Церкві в Буенос Айресі на Вілла Баллестер. Однією із самих трудних проблем для нашого братства щодо існування нашої Біблійної Школи було брак відповідного вчительського персона-

Свято градуації першого курсу студентів Укр. Б. Інституту

лу. Тому наше братство вже на початку винесло було рішення просити УМБТ-Об'єднання Баптистських Церков у ЗСА, прислати для цієї цілі брата М. Гітліна, або якогось іншого вчителя. На превеликий жаль, це наше бажання, що підтверджувалося кожним З'їздом нашого Об'єднання, не здійснилося, і навчання в Інституті продовжувалося силами місцевого вчительського персоналу, що його ми називали викладачами. На тому ж З'їзді прийнято офіційну назву Інституту: Український Біблійний Інститут і вибрано вчительський персонал з таких братів: П. Антонюк, М. Бахор та М. Солтис. Навчання рішено мати трьохрічне, а наколи б були відповідні вчителі, то для здібних братів поширити на п'ять років.

Офіційно навчання в Інституті почалось 1961 року, і перший випуск студентів був у 1963 році. Абсолютентами першого випуску були такі брати та сестри: Катерина Бльох, Іван Ковальчук, Лідія Козій, Павло Пасічник, Володимир Савчук, Юлія

Тишкевич, Євгенія Хрипчук та Джордж Юрпик. Більшість із них сьогодні активно працюють на нашій духовній українській ниві. Після першого випуску, в Інституті було ще чотири випуски студентів, хоч вже меншої кількості.

Розвиток і праця Інституту доказали, що братство наше не помилилось, коли вирішило заснувати Інститут у провінції Місіонес. Завжди більшість студентів була із сусіднього Парагваю та з провінції Місіонес, де найбільше скупчення нашої еміграції взагалі, а зокрема найбільше віруючих. Окрім того в провінції Інститут не тільки мав можливість працювати через навчання, але він також працював духовно, маючи широко відкриті двері до сусідніх колоній, як в самому Місіонесі, а також і в Парагваю. Інститутський хор дуже часто виїжджав неділями то в одне, то в друге місце зо співом та з музикою. Він служив чудовим співом нашим людям в місіонеських лісах. Також часто відвідував і сусідній Парагвай.

Року 1964-го ввесь наш український народ врочисто святкував народження одного з найбільших своїх синів — Тараса Шевченка. Слід зазначити, що вперше в історії нашого братства Інститут влаштував був з тієї нагоди величавий концерт, який відбувся в великій муніципальній залі. Окрім чудового співу та музики під проводом бр. М. Бахора, в програмі концерту була також коротка промова про значення цього свята та про особу Шевченка взагалі, яка на фоні історії все більше зростає не тільки серед українського народу, але й серед усіх народів світу. Велика муніципальна зала була вщерть наповнена людьми, що не було ні одного вільного місця не тільки сидіти, але й стояти. Таким чином наше євангельсько-баптистське братство через свій Інститут гідно вшанувало пам'ять великого нашого поета, а також засвідчило через пісні й молитву багатьом людям про те, що ми, українські євангелики, цїни-

мо й шануємо тих, що жили, боролися й умерли за велику Правду.

Правда, що виступ з цією програмою нашого Інституту в декого викликав непорозуміння й незадоволення. Однак, в більшості наше братство виправдало цей виступ, тому що Слово Боже навчає нас: "віддайте належне усім... кому честь — честь". На превеликий жаль, наше братство десятиріччями навчано, що не можна брати уділу в нічому, що безпосередньо не є євангельським, тоді, коли в усіх інших євангеликів ми бачимо, як вони беруть чинний уділ у громадському житті та всіх його проявах. Навіть ті самі "вчителі" нашого народу часто не дотримуються послідовности щодо своєї науки для інших народів, а фактів щодо свого народу. Отож, рахую, що наш Інститут вшануванням ювілею — сторіччя народження Тараса Шевченка не тільки виконав свій обов'язок,

Провідник
Павло Бартків

впливаючий з нашого українського походження, але також — волю Божу.

Ми особливо вдячні нашому Господеві, що Біблійний Інститут був заснований в Місіонесі, де так буйно розцвітала євангельська праця.

Брати П. Бартків й Ів. П'ятковський у Південній Америці. На з'їзді нашого Братства у Південній Америці 1960 року було вирішено запросити українських проповідників, що будуть на Світовому Конгресі Баптистів, що того року відбувся в Ріо де Жанейро — Бразилія. Це запрошення було зроблене. Однак ми певні того, що коли б навіть і його не зроблено, то брати напевно відвідали б наше братство тут у Південній Америці. Особливо брати Бартків і П'ятковський, що мали тут до чого приглянутися та дещо сказати.

Перша зустріч з нашими братами була в Ріо де Жанейро, де було чисельне представництво нашого Південно-Американського Братства з нагоди виступу на Конгресі нашого українського євангельського хору. Серед співаків були також деякі хористи з Місіонесу, хоч, на превеликий жаль, були там наші брати, які не бажали взяти уділу в співі нашого хору. Беручи під увагу цю історичну подію — виступу українського баптистського хору на Світовому Конгресі Баптистів, слід зазначити дещо про самий хор. Він був організований за ініціативою нашого братства в Бразилії зусиллями брата Д. Буцького. Диригентом хору був брат Іван Ковальзецький, а співаки були запрошені з Бразилії, Аргентини та з Парагваю. Хор складався з самих братів — з 23-ох осіб. Всі вони були убрані в народні строї, виступили з українським жовто-блакитним прапором, ставши на платформі перед десятками тисяч присутніх різних націй. Деякі пісні були аранжовані братом І. Ковальзецьким з народніх пісень, з додатком до них слів євангельського змісту. Напр.: “Ще не вмерла наша віра” на мелодію “Ще не вмерла Україна”,

“Вже пора, вже пора” на мелодію “Не пора, не пора”. Після співу хор отримав довгі й нестихаючі оплески, які лунали відгомоном в великому стадіоні “Макаранзінью”, де відбувався Конгрес. Таким чином наше Об'єднання у Південній Америці ще раз використало нагоду, щоб засвідчити перед світом про наш народ та виконати гасло тодішнього Конгресу — “щоб кожен язик визнавав, що Ісус Христос — то Господь”.

Після Конгресу брати Бартків та П'ятковський залишилися на деякий час в Бразилії, а потім відправились до Аргентини. Найперше вони відвідали Буенос Айрес, столицю Аргентини, місце початку організованої української євангельсько-

Провідник
Ів. П'ятковський

баптистської праці. Однак головною метою для братів був Місіонес і Український Біблійний Інститут. Прибувши до Місіонесу, брати Бартків і П'ятковський, як голова і скарбник УМБТ — Об'єднання Баптистських Церков у ЗСА, дійсно тут до всього приглянулися та відчули й зрозуміли всі проблеми та потреби духовної праці серед наших людей взагалі, і зокрема Інституту. Вони зараз застосували належні міри для того, щоб Інститут мав усе потрібне для свого існування, також щодо підтримки деяких місіонерів. Слід також зазначити, що під час відвідин міста Посадас — столиці Місіонесу, де вже була наша група під проводом брата М. Пасічника, зайшла мова про потребу в цьому місті свого власного приміщення для духовної праці. В тій же бесіді зараз була зроблена жертва й молитва для початку цього діла. Незабаром знайдено площу, яка вже виплачена і є власністю нашого Об'єднання. Слід тільки приступити з вірою до будови молитовного дому і таким чином наділити місто Посадас відповідним приміщенням для нашої духовної праці. Думаю, що це справа недалекого майбутнього.

Окрім організаційно-матеріальних справ діла Божого тут у Місіонесі, брати також багато послужили духовному піднесенню віруючих через проповідь Божого Слова та особистий контакт з віруючими. Мені хочеться зазначити тут, що під час відвідин братів, з нами часто був брат В. Цимбалістий, який є працівником Слов'янського Союзу. Брат завжди був з нами, насолоджуючись братньою спільністю. Я переконаний, що раніш чи пізніш кожен український духовний робітник мусить сміливо стати в ряди свого українського братства, бо ж правдивими слов'янами ми будемо тоді, коли признаємо за всіма слов'янськими народами повне право на їхню незалежність також в праці духовній.

Відвідини братів Барткова і П'ятковського за-

лишилися незабутніми для всіх нас, і вони лягли в основу матеріальної стабілізованості нашої духовної праці взагалі, і зокрема нашого Біблійного Інституту.

Брат З. Речун-Панько. Також не можна промовчати ще одного гостя з нагоди Баптистського Конгресу в Бразилії. Цим дорогим гостем був брат З. Речун-Панько з Канади. Наше братство в Місіонесі мало особливу приємність познайомитися з братом особисто (дехто був знайомий з братом ще з рідного краю) та почути його глибокі духовні проповіді. З нагоди відвідин брата, в приміщенні Українського Біблійного Інституту була влаштована Укр. Бапт. Церквою в Обера особлива вечеря любови. Автор цих спогадів мав приєм-

Проповідник

З. Речун-Панько

ність супроводити брата З. Речуна-Панька також у його відвідинах нашого братства в Парагваю, де брат відвідав і служив Словом Божим. Господь кожного з Своїх слуг вживає в Свій спосіб. Брат Речун-Панько з своїм спокійним, але рішучим характером залишив свій вплив на наше місіоньське братство. Особливо незабутнім для мене був випадок, коли, відвідуючи Парагвай, на поворотній дорозі до Аргентини, ми запізнилися для переїзду кордону. Брат запитав, чи тут є наші богослуження, — а це було в неділю рано. Я відповів, що є тут слов'янська церква. Ми пішли туди, але брат Речун-Панько не був там допущений до слова. Коли поверталися до кордону, брат Речун-Панько сказав: "Вам конче треба тут відкрити ваші богослуження". Тепер у цьому місті є наша українська баптистська церква і Слово Боже проповідується нашою рідною мовою. Так що слова брата Речун-Панька виявилися пророчими для нашої духовної праці в Парагваю.

Шостий з'їзд Українського Братства в Місіонесі. В днях 5-6 січня 1961 року в приміщенні Українського Біблійного Інституту відбувся шостий З'їзд Українського Об'єднання Єв. Хр. і Баптистів у Південній Америці. На З'їзді широко розважалося про ведення праці духовної серед нашого народу, про справи навчання в Бібл. Інституті, але на особливу увагу заслуговує факт зорганізування Об'єднання молоді. Справа ця була порушена ще на попередньому п'ятому з'їзді. Тоді була вибрана комісія з таких братів: О. Новак — президент, Н. Окренець — секретар, А. Корнійчук — скарбник, як також доручено братам Д. Буцькому в Бразилії та В. Хрипчукові в Парагваю робити зусилля щодо організації об'єднання молоді на наступному з'їзді. З ласки Божої комісія виконала свій обов'язок і на шостому з'їзді був положений лоточок об'єднання нашої молоді. А це, на мою думку, дуже важлива справа, бо молодь — це на-

ша майбутність і конче треба, щоб вона привчалася до духовної праці серед свого народу. Це найкраще можна досягнути в своєму українському об'єднанні. Головою нового Об'єднання вибрано брата І. Чубарського.

Незабутні відвідини й служення брата Ол. Гарбузюка. Милосердний Господь наділив наше братство в Південній Америці взагалі, а зокрема його частину в Місіонесі ще одним незабутнім великим благословінням — відвідинами брата Ол. Гарбузюка — секретаря УМБТ — Об'єднання Баптистських Церков у ЗСА. Служення бр. Гарбузюка в Місіонесі було від 6 до 13 червня 1963 року. Брата Гарбузюка зустріли на автобусній станції міста Обера всі студенти Інституту на чолі з

Проповідник
Ол. Гарбузюк

Зустріч бр. О. Гарбузюка на автобусній станції в Обера

учителями, як також старші брати оберівської української бапт. церкви. З нетерпінням усі мали скерований свій зір в бік появи автобуса. І ось накінець він появився. Брата Гарбузюка ми всі відразу пізнали, хоча досі його ніхто особисто не знав. Радісна зустріч і привітання в далекій Аргентині представника й чолового керівника нашого баптистського братства із ЗСА. Як ми тут у Південній Америці, на вільній землі Сан Мартіна — в Аргентині, Лопеза — в Парагваю та Тирадендес — в Бразилії, так і брат Гарбузюк на вільній землі Вашингтона є чужинцями, закинутими долею й розпорощеними по всіх закутинках світу. Однак ми є однією родиною, належимо до одного славного своєю культурою, а особливо своїм духовним чуттям народу, і тому нам приємно зустрічати один одного, як рідного брата своєї родини. Однак наша зустріч з братом Гарбузюком мала ще глибші почування братерські, бо ми вітали не тільки визначного громадянина нашого народу, але брата у Христі, одного з талановитих проповід-

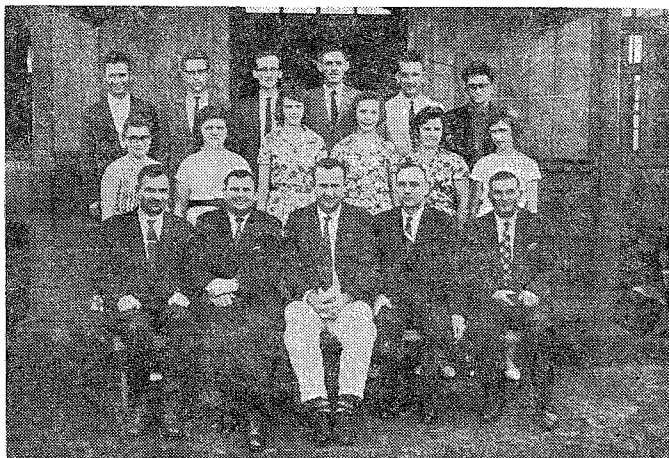
ників Христової Євангелії та провідника діла Господнього серед нашого народу в діаспорі, а тому і у нас в Місіонесі. Тепле тиснення рук, гарячі братні поцілунки та радісна усмішка на обличчях говорили за те, що все вищесказане — правда.

Після зустрічі, зараз же всі ми направились до приміщення нашого Біблійного Інституту, що міститься при вулиці Сан Мартін 738, в місті Обера. Все набрало тут тепер святочного вигляду. Столи накриті багату їжею, бо ж Українське Баптистське Братство в Місіонесі, а зокрема студенти та вчителі Інституту мають своє особливе свято. Короткі привітальні промови від місцевого братства, і накінець тепле слово брата Гарбузюка. Після цього споживання дарів Божих під проводом й опікою адміністратора Інституту брата О. Новака. Цей вечір дійсно був великим й радісним для нашого братства в Місіонесі і ми його не забудемо. Певні того що не забув його і наш дорогий гість, брат Олекса Гарбузюк.

Завданням брата Гарбузюка, як секретаря УМБТ, було приглянутися до деяких справ в Інституті разом з управою Південно-Американського Об'єднання та управою Інституту розглянути й вирішити деякі важливі для нашого Південно-Американського та для УМБТ-Об'єднання Баптистських Церков Братства справи. Але, окрім цих фінансово економічних, господарських справ, найголовнішим для дітей Божих було Слово Боже через брата Гарбузюка. Брат в Місіонесі служив аж на шістьох різних богослуженнях та в різних місцях. Чотири богослуження відбулися в приміщенні Українського Біблійного Інституту, одне на колонії Флорентіно Амегіно в родині Янчуків, і одне на колонії Вілла Армоні. Українська Баптистська Церква міста Обера подбала листовно оголосити програму служення брата Гарбузюка по всіх церквах слов'янського району в Місіонесі і запро-

сити їх на ці богослуження. Як наслідок цього, а особливо в неділю 9 червня, на ранішньому богослуженні була велика кількість присутніх. Дійсний здвиг народу Божого. Слово Боже через служення брата Гарбузюка розтоплювало людські серця ніби вогонь золото й очищувало їх для святого праведного життя. На жаль, часто трапляється з людьми так, як це сказав Господь у Своїй притчі про сіяча. Не кожен ґрунт серця надається для того, щоб принести овоч для Господа. Те недільне богослуження було закінчене спільним обідом, влаштованим оберівською церквою, який відбувся в столовій залі Українського Біблійного Інституту.

Залишається згадати ще один факт із відвідин й служення брата Гарбузюка в Місіонесі. Ідучи на богослуження на колонію Флорентіно Амегіно,

Брат Ол. Гарбузюк із студентами та вчителями Укр. Бібл. Інституту

Зліва направо: Н. Окренець, М. Солтис, М. Бахор,
Ол. Гарбузюк, М. Пасічник

Хор Укр. Бібл. Інституту, який співав на святі Т. Шевченка

ми проїжджали біля цвинтарю, де спочиває незабутній наш брат і працівник на українській євангельській ниві, Микола Янчук, який свого часу трагічно відійшов у вічність. Правда, ми не могли не згадати цього для брата Гарбузюка. І думки всіх нас злились в одне — заїхати на цвинтар й відвідати могилу брата М. Янчука. Автор цих рядків сказав біля могили коротке слово, а брат Гарбузюк помолився, дякуючи Богові за звершену працю братом покійним Миколаєм Янчуком.

Господь так чудово творить Свої діла серед Свого народу. Для кожної праці й для кожного діла Він має відповідних людей, як також час і місце для кожного, коли ту працю чи справу треба виконати. Дивлячись в історію нашого братства, ми зауважуємо, як Господь поступово й доцільно провадить Свою справу між нашим народом і в Місіонесі. Він посилає то одного, то другого із Своїх слуг, щоб кожен виконав Його діло. Це без сумніву ми можемо сказати й відносно відвідин та служення брата Гарбузюка в Місіонесі зокрема, а

в загальному в Аргентині, Парагваю і в Бразилії. Він виконує щодо Свого народу Свою отцівську опіку, були б ми, віруючі, тільки чуйні та слухняні щодо Божої волі в нашому житті.

З нагоди відвідин братом О. Гарбузюком нашого Братства в Південній Америці, нав'язано ще більше тісну співпрацю поміж нашим Об'єднанням і УМБТ — Об'єднанням Баптистських Церков у ЗСА. Особливу увагу звернено на функціонування Українського Біблійного Інституту, як єдиної цього роду установи серед нашого Братства у цілому світі, де виховувалися б кадри духовних працівників на нашу розлогу духовну ниву. Тому Управа Об'єднання, разом із братом Гарбузюком взяла під увагу всі матеріальні та факультативні потреби Інституту, як також винесла рішення, що Український Біблійний Інститут є спільною працею, та спільною власністю нашого Об'єднання в Південній Америці та УМБТ — Об'єднання Баптистських Церков у ЗСА. Натурально, таке рішення вплинуло на ще більшу стабілізацію цієї духовної, виховавчої установи.

Перші овочі Українського Біблійного Інсти-

Зібрання на Лос Елечос під час відвідин бр. Петра Бахора

туту. Праця Українського Біблійного Інституту в Обера, як і всяка інша праця на чужині, сполучена з багатьма труднощами. Вона почалася й провадилася в найбільш несприятливих умовах. Правда, з ласки Божої ми ніколи не мали особливих матеріальних проблем, зате зустрічались з іншими проблемами. По-перше, вороже ставлення до Інституту деяких слов'янофілів, яке було перешкодою у вербуванні студентів. По-друге, студенти, які приходили до Інституту, мали більшу чи меншу еспаномовну освіту, часто не тільки що не знали української грамоти, але інколи дуже мало володіли українською мовою. По-третє, брак кваліфікованих професорів та брак відповідного матеріалу в нашій мові, — усе це спричинювало чималі труднощі в праці.

Однак, не зважаючи на ці всі перешкоди, за Божою допомогою, до року 1965 (час обсягу моїх 40-літніх спогадів), Український Біблійний Інститут в Обера випустив три з черги випуски абсолювентів. Дехто із них сьогодні займає видні місця в нашій духовній праці, інші виконують помітно своє служіння у церквах, до яких вони належать. А за всіх сміливо можна сказати, що ми не соромимось за абсолювентів Українського Біблійного Інституту, тому, що всі вони є свідомі своєї відповідальності у праці, мають до неї належну підготову та задовільно володіють своєю рідною мовою. Таким чином студенти Українського Біблійного Інституту в Обера стали тією рушійною силою християнською серед молодого покоління на чужині. Через них поширюється й бринить рідне слово й рідна евангельська пісня в Аргентині, Парагваю й Бразилії.

Дивлячись ретроактивно у минувшину, коли на з'їздах Слов'янського Союзу, який складається з українських віруючих, поставали питання щодо проблеми виховання молоді, яка поволі асимілюється. Були рішення діяти в напрямку збереження молодого покоління від асиміляції. Створено

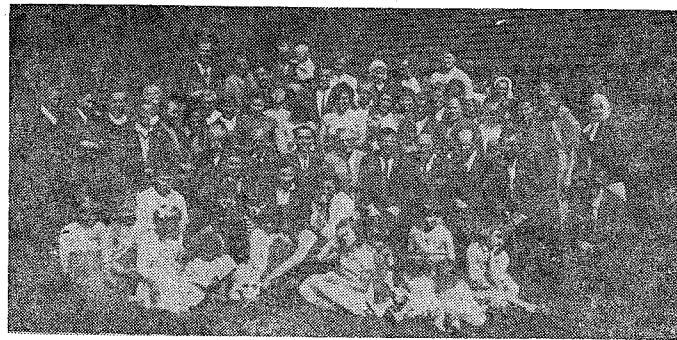
Перше хрещення в Укр. Єв.-Бапт. Церкві в Обера, що відбулося на колонії Лос Елечос

різні виховавчі комісії, тощо, але все це було для зросійщення наших людей. Пригадується, що були в деяких церквах спроби зорганізування української школи для дітей, але відразу були заперечення. Можна було навчати дітей української мови тільки впарі із мовою російською. І варто тільки подумати, — пощо ж українцям в Південній Америці треба було навчати дітей російської мови? Але Господь зробив інакше. Тепер молоде покоління має нагоду й можливість приготувитися для духовної праці серед свого народу в своєму Інституті. Абсолютно цього Інституту є найкращим доказом.

До цього ще бажається додати, що я особисто вірю в остаточну перемогу правди Божої серед нашого народу, коли кожен син нашого народу буде свідомий того, що наша мова, якою ми розмовляємо одні з одними, з нашими дітьми й нашими сусідами, є також вистачальною для того, щоб нею проповідувати Євангелію, прославити Бога та співати наших духовних пісень. Вірю в це не тому, що якась людська сила, чи чиясь здібність доконає цього, але тому, що це правда Божа, а правда непереможна. Ті, що противляться тій правді, колись пожаліють того, що виступали проти тієї правди. Ми є свідками того,

коли в багатьох слов'янських церквах на континенті Південної Америки молоде покоління повністю асимілюється й стає чужим для свого народу. І постає питання: чому? Відповідь дуже проста й логічна. Якщо в євангельській праці постійно переважала думка, що немає різниці, якою мовою має проповідуватися Євангелія, то натурально, віруюча молодь буде її проповідувати мовою тієї країни, де вона родилася й де була вихована.

І що далі? На цьому я закінчую загальний огляд духовної праці серед українського народу на протязі 40-ка літ в колишніх пралісах Місіонесу. Сьогодні Місіонес вже ні своїм виглядом, ні економікою не подібний до тих початків української еміграції, про які читачі довідалися на початку цієї книжки. На превеликий жаль, поступ місіонеский в напрямку економіки та культури, негативно відбився на духовному рівні наших людей. Сьогодні вже не видно того запалу духовної праці між нашим народом, який був сорок років тому. Завжди воно так було в історії християнства, що добробут народу робить його "літєплими" у відношенні до Бога та Його діла. Чи ж не звідси в нашому народі постало прислів'я: "як тривога, то до Бога"? Однак пильний читач цих спогадів міг зауважити, що Господь при всяких обста-

Зібрання на коланії Віера під час відвідин бр. С. Нищика

винах й кожного часу й на всякому місці завжди признавався до Свого діла між нашим народом у цьому далекому закутку, що називається Місіонес. У цих спогадах загального характеру про духовну працю серед нашого народу я намагався сумлінно висловити ті почування й думки та описати події так, як вони на мене впливали в наслідок пережитого особисто, чи дослідженого безпосередньо. Якщо у цих моїх загальних спогадах я когось образив, то прошу пробачити в братній любові.

І що далі? Далі всім нам треба відкинути все те, що стоїть на перешкоді братньої спільності один з одним. Усі ми є виходцями з нашої багатостраждальної Батьківщини-України, належимо до одного й того ж народу українського, і яка ж тоді може бути перешкода, щоб ми в одній вірі, однією душею й однією мовою служили Господеві, проповідуючи Євангелію тим, хто ще не знає Господа? Живемо ми в особливі часи, коли наші брати й сестри в Україні за волю у Христі Ісусі терплять переслідування й різні труднощі. Чи ж не слід нам з'єднатися тут на волі, щоб таким чином підтримати духовно й морально наших братів по дусі й тілу? Чи ж чужа мова в нашому служінні Господеві є така важлива, що вона буде більш дорога, як наша братня любов? Ми сумлінно будемо шукати відповіді кожен у собі на ці питання.

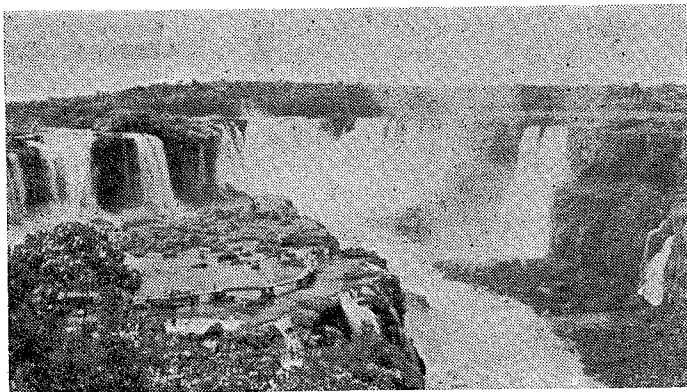
ВИДАВНИЦТВО "ДОРОГА ПРАВДИ" ВИДАЛО ТАКІ
КНИЖКИ:

	Ціна
1. "Алкоголь і людина" — Ів. Барчука	0.80
2. "Апостол Петро і Рим" — І. Барчука	3.00
3. "Бесіди Івана Плугатаря" — Ч. Сперджена	1.50
4. "Божий спокій" — М. Подворняка	2.00
5. "Великодній ранок" — збірка віршів і оповідань	1.50
6. "Відгомін життя" — Ю. Ілляшик	1.00
7. "Голгофська дорога" — Рой Гессіон	1.00
8. "Далека дорога" — М. Подворняка	3.25
9. "Джордж Мюллер" — Ф. Г. Варне	1.50
10. "Євангелія, яку ми проповідуємо" — О. Сміта	1.50
11. "Єлисей Сукач" — І. Лазарева	0.75
12. "За віру" — В. Г. Павлова	0.50
13. "Збережені Господом" — Ів. Семенина	0.50
14. "Зелений гай" — М. Подворняка	2.00
15. "Іван Гус" — З. Бичинського	2.00
16. "Іконопочитання" — Івана Барчука	1.75
17. "Країна, яку я найбільше люблю" — О. Сміта	1.25
18. "Моліться, просіть і одержуйте" — Дж. Райса	3.00
19. "Муж, якого вживає Бог" — О. Сміта	1.50
20. "На батьківщині і на чужині" — А. Дубового	1.00
21. "На крилах віри" — Іл. Тарасюка	1.50
22. "На шляху життя" — М. Подворняка	1.50
23. "Небесний дім" — М. Подворняка	3.00
24. "Недоспівана пісня" — М. Подворняка	3.50
25. "Останні дні Єрусалиму" — І. Мордовцева	0.50
26. "Пояснення на книгу Об'явлення" — І. Барчука	3.50
27. "Правдиве й фальшиве покаяння" — І. Барчука	1.50
28. "Про католицьких святих" — І. Барчука	1.50
29. "Проміння" — В. Остапчука	1.50
30. "Різдвяна зірка" — збірка віршів і оповідань	1.25
31. "Свята Трійця і Свідки Єгови" — І. Барчука	0.50
32. "Суботництво" — І. Барчука	2.00
33. "Християнський співаник" — малого формату	2.50

34.	“Хрищення по вірі” — І. Барчука	1.25
35.	“Чи існує Бог?” — І. Барчука	2.50
36.	“Чаша золота” — Ів. Кмета-Єфимович	0.50
37.	“Штундист Павло Руденко” — С. Степняка	3.50
38.	“Фундаментальні доктрини Біблії”	1.00
39.	“Голос Євангелії в Україні”— І. Барчука	4.00
40.	“Запахність поля” — М. Подворняка	2.50
41.	“Вірний до кінця” — Ф. М. Дунаєнко	1.50
42.	“Свята земля” — Іл. Тарасюк	3.75
43.	“Укр. баптистський рух у Канаді” — П. Кіндрата	3.00

Усі ці книжки можна виписувати по адресі:

DORONA PRAWDY
P. O. Box 3, Station D.
Toronto 9, Ont., Canada

Знаменитий на весь світ водоспад Ігуасу
 (До сторінки 14)